

**UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

ŠEDOVÁ Šárka

**Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická**

**Škola, kostel, hostinec jako zdroje kulturního života na venkově -
případ obce Libchavy**

Šárka Šedová

**Bakalářská práce
2011**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Šárka ŠEDO VÁ
Osobní číslo: H08486
Studijní program: B6107 Humanitní studia
Studijní obor: Komunitní studia
Název tématu: Škola, kostel, hostinec jako zdroje kulturního života na venkově - případ obce Libchavy
Zadávací katedra: Katedra sociálních věd

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce má za úkol přiblížit vliv tří zkoumaných institucí - školy, kostela a hostince - na kulturní život na vesnici. Provedu empirický výzkum ve formě případové studie obce. Jako konkrétní případ jsem si vybrala svou rodnou obec Libchavy ležící v podhůří Orlických hor.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Keller, J. (2009): Nejistota a důvěra aneb K čemu je modernitě dobrá tradice. Slon, Praha. **Muller, K. (2002):** Češi a občanská společnost: Pojem, problémy, východiska. Triton, Praha **Patočka, J., Heřmanová, E. (2008):** Lokální a regionální kultura v České republice. ASPI, Praha.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Zuzana Hloušková
Katedra sociálních věd

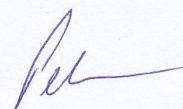
Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2011**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

doc. MgA. Tomáš Petráň, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. června 2011

Šárka Šedová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat všem, kteří se podíleli na tvorbě mé bakalářské práce, zejména pak paní Mgr. Zuzaně Hlouškové za odborné vedení, ochotu, obrovskou trpělivost a cenné rady, dále také paní Mgr. Marii Linhartové, paní Janě Hodovalové, panu Ing. Karlu Urbanovi a panu Janu Horníčkoví, za vstřícnost při rozhovorech. Děkuji také všem svým blízkým za psychickou podporu.

Abstrakt

Práce je rozdělena do sedmi kapitol. První kapitolou je Úvod, kde osvětluji, proč jsem si dané téma vybrala, čím je zajímavé a jak ho budu zpracovávat. V druhé kapitole rozebírám stěžejní pojem celé práce – Kultura, a to nejdříve jako celek a v následujících podkapitolách se zabývám kulturou v ČR. Třetí kapitola je věnována občanské společnosti, jejímu vývoji a situaci u nás. V kapitole čtyři stručně popisuji pojem Sociální kapitál, který s vybraným tématem úzce souvisí. Kapitoly pět a šest jsou věnovány Sociologii vesnice, kde v šesté kapitole popisuji konkrétně obec Libchavy. Sedmá kapitola je věnována terénnímu výzkumu v Libchavách a čtenáře v jednotlivých subkapitolách seznamuji s cílem výzkumu, stanovenými hypotézami, celým průběhem výzkumu a samozřejmě s vyhodnocením.

Klíčová slova

Kultura; venkov; občanská společnost; lokální kultura; obec Libchavy; sociální kapitál.

Abstract

This work is divided into seven chapters. The first chapter is the preamble, in which I explain the reasons for choosing the topic, why the topic is interesting and the way of processing the topic. In the second chapter, I analyse the fundamental term of this work – the culture, at first as a whole and then I discuss the culture in the Czech Republic. The third chapter is devoted to the Civil Society, its development and its position in our country. In chapter four, the term social capital is defined as a term connected with the topic of the work. Chapters six and seven are devoted to sociology of the village. In chapter six the particular village Libchavy is described. Chapter seven is devoted to my field research. The reader is familiarized with the aim of the research, the designated hypotheses, the course of the research and with the results.

Keywords

Culture, country, Civil Society, local culture, village Libchavy, social capital

Obsah

1. Úvod	8
2. Kultura	10
2.1. Definice pojmu kultura	10
2.2. Tradiční lidová kultura	11
2.3. Lokální kultura	13
3. Občanská společnost	15
3.1. Historie vývoje občanské společnosti	16
3.2. Občanská společnost v ČR	16
3.3. Vyhledky české občanské společnosti	18
4. Sociální kapitál	19
5. Sociologie vesnice	20
5.1. Venkovská sídla	20
5.2. Venkov a jeho specifika	24
5.3. Sociální klima vesnice a vliv tradic	26
5.4. Venkovská společnost, subkultura a sociální struktura	27
6. Obec Libchavy	28
6.1. Historie obce	29
6.2. Současný život v obci	29
6.3. ZŠ Libchavy	31
6.4. Kostel sv. Mikuláše a římskokatolická farnost Dolní Libchavy	32
6.5. Pohostinství v obci Libchavy	33
7. Terénní výzkum – obec Libchavy	35
7.1. Cíl výzkumu a výzkumná otázka	35
7.2. Metodologie	36
7.3. Vyhodnocení a interpretace výzkumu	37
7.4. Shrnutí	41
7.5. Závěr	42
Poznámky	44
Seznam použité literatury a zdrojů	45
Přílohy	

1. Úvod

Kultura je něco, co protíná životy lidí, ať už chtějí či ne. Každý z nás je do jisté míry a alespoň z malé části aktérem kulturního života svého okolí. Bez kulturních tradic a pravidel se moderní člověk neobejde, protože právě lidská kultura nás odlišuje od ostatních tvorů.

Téma, které jsem si vybrala pro svou bakalářskou práci, se zabývá kulturou na vesnici, konkrétně vlivem tří, dle mého názoru na venkově nejdůležitějších, institucí – školy, kostela a hostince. Na vesnici jsem vyrůstala a žiji zde stále a nikdy bych neměnila. Pro svůj výzkum jsem si vybrala obec Libchavy, kde jsem dlouhá léta žila, kde žije moje rodina a kde trávím většinu svého volného času, i když už teď bydlím jinde.

V posledních několika letech, po změně vedení obce, se zdejší kulturní život v mnohém změnil. Je pestřejší, bohatší. Nynější paní starostka se opravdu snaží, aby Libchavy, jak se říká, žily. Vymýšlí stále nové a nové akce, kde se lidé scházejí, mají šanci se navzájem poznat (nutno podotknout, že se obec stále rozrůstá a přicházejí sem noví a noví obyvatelé), pobavit se a zapomenout tak na starosti všedních dní.

Cílem mojí práce je zjistit, do jaké míry a zda vůbec výše zmíněné instituce, ovlivňují kulturní život v Libchavách. Jaké kulturní akce se v obci pořádají, jak často a jak hojně jsou navštěvované. Dále chci zjistit, jakou měrou se na kultuře podílí v dnešní době kostel a místní farnost.

V teoretické části své práce se zabývám vymezením pojmů *kultura* a *občanská společnost*, jejich historickému vývoji v ČR a současné situaci. Dále jsem zařadila neméně důležitou kapitolu o sociologii vesnice, kde jsou ve čtyřech subkapitolách rozebrána venkovská sídla a společnost a také sociální klima na vesnici. V jedné z kapitol se dotknu pojmu *sociální kapitál*. Významná část je věnována zkoumané obci Libchavy, jejich historii, současnosti a třem vybraným institucím ovlivňujícím zdejší kulturní život.

Praktická část je zaměřena na sociologický výzkum obce Libchavy. Jsou zde popsány cíl výzkumu, metodologie, výzkumné otázky a stanovené hypotézy a

samozřejmě také vyhodnocení a interpretace celého výzkumu. Nakonec nesmí chybět shrnutí a závěr.

2. Kultura

Asi málokdo si pod pojmem „kultura“ umí představit něco konkrétního, hmatatelného. Pro mnohé z nás je to dost abstraktní a široký pojem. V této kapitole se budu věnovat především vymezení pojmu, jeho významu a dalšími pojmy s ním spjatými.

Rozlišuje několik funkcí kultury. Jako základní funkci bych uvedla funkci *humanizační*, která má za úkol člověka „polidštit“. Je to ona základní funkce, jejíž pomocí se odlišujeme od ostatních živočišných druhů. Druhá funkce, *výchovná*, formuje naši osobnost. *Poznávací funkce* nás učí společenským normám, sankcím za jejich porušování a odměnám za jejich dodržování a pomáhá nám poznat svět kolem nás. Čtvrtou funkcí je *funkce akumulativní*, která shromažďuje nové prvky kultury, nové proudy a směry. Dostáváme se k šesté funkci, která je stěžejní pro mou práci. Je to funkce *kompensační*, jež je spojena s odpočinkem, odreagováním se a relaxem. Tato kulturní funkce mě z hlediska mého výzkumu zajímá nejvíce, protože to právě je předmětem mého zkoumání. Kulturní akce konané na venkově za účelem odreagování a setkávání lidí.

2.1. Definice pojmu kultura

Slovo kultura pochází z latinského *cultura* (*pěstění, uctívání*), *culus* (*pěstovaný, ozdobený, uctíváný*) a pro účely této práce ho nejlépe definovali Jiří Patočka a Eva Heřmanová v knize *Lokální a regionální kultura v ČR*. Podle nich je kultura „...složitý společenský jev či proces, který se neustále vyvíjí, který je specificky lidským výtvořem a který slouží k mnohostranné kultivaci jedinců a sociálních skupin. Kultura – ať již jako sféra vědomí, vzdělanosti, způsob komunikace nebo jakožto soubor hodnot, norem, vzorců chování, znalostí, dovedností nebo i jako živé umění či nehmotné kulturní dědictví – se šíří v prostoru a čase a je předávána mezigeneračně.“ (Patočka, Heřmanová 2008; s. 47). Kultura je tedy něco, co člověku není vrozeno, nýbrž od narození vštěpováno a zahrnuje prakticky veškerou lidskou činnost, produkty této činnosti, řeč, pracovní postupy a mnoho dalšího. Z mého pohledu není kulturou pouze to, co nás

„kultivuje“. Já si v rámci svého výzkumu kulturu představuji také jako zábavu. Venkovské kulturní akce slouží především k tomu, aby se zde lidé setkali, pobavili se a odpočinuli si od starostí všedních dní. Hasičské, myslivecké, sportovní plesy či jiné další akce různých spolkových organizací jsou významnou součástí kulturního života venkovského obyvatelstva.

2.2. Tradiční lidová kultura

Za *tradiční lidovou kulturu* lze označit venkovskou kulturu z období od počátku 18. století do poloviny 19. století, dále také soudobou *lidovou kulturu a soudobý folklór*. Hlavním znakem je anonymita autorů, neprofesionální tvůrci a zpravidla pouze ústní podoba. Nositeli tradiční lidové kultury byli obyčejní lidé pracující v dané oblasti.

Nelze ovšem říci, že ve výše zmíněném období vznikala pouze lidová kultura. Souběžně s ní existovala také dobová elitní kultura a různé další dílčí subkultury.

Tradiční lidová kultura má své prvky – hmotné (dřevěné hračky, hudební nástroje, oděvy, malovaný nábytek, výrobky z proutí apod.) a nehmotné (hudba, říkadla, tanec, lidová slovesnost, obřady, zvyky aj.).

V období vzniku *tradiční lidové kultury*, tedy počátek 18. až polovina 19. století, mluvíme o období feudalismu a přechodu ke kapitalismu. Venkov se začíná měnit pod tlakem industrializace a modernizace.

Vlivem změn v následujícím století se začínají utvářet *etnografické regiony* spojené stejnými kulturními prvky. Zde známe lidové kroje lišící se region od regionu, tradice a zvyky. Jako významné etnografické regiony u nás označují Patočka a Heřmanová Chodsko, Hanácko, Slovácko, Valašsko, Plzeňsko, Doudleby, Podkrkonoší, jihočeská Blata, Horácko. (Patočka, Heřmanová 2008; s. 28). Uvedené regiony jsou společně s dalšími etnografickými oblastmi vyznačeny v mapce na obr. č. 2.1.

Obrázek č. 2.1.: Etnografické oblasti České republiky

Zdroj: PATOČKA, Jiří; HEŘMANOVÁ, Eva; *Lokální a regionální kultura v České republice*. Praha 2008; s. 29

Další vliv na lidovou kulturu měla skutečnost, že na našem území žil velký počet německých obyvatel, hlavně v pohraničí. Ti byli nositeli tradice sklářské, hutní a řemeslné výroby.

Jako mluvíme o počátku vzniku tradiční lidové kultury, lze uvést také období jejího zániku, který v Česku etnografové datují do první poloviny dvacátého století. Jde zejména o zánik domácích, domáckých a řemeslných prací. (Patočka, Heřmanová 2008; s. 29).

Dnes pozorujeme opět zvýšený zájem o tradiční lidovou kulturu, zejména o lidové tradice a folklór, ale také o architektonické památky. „V rámci „Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice“ ze dne 11. 6. 2003..., vláda České republiky schválila principy další podpory v této oblasti [...]. Podobně i Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) schválila již v roce 1989 dokument s názvem „Doporučení k ochraně tradiční lidové kultury“...“ (Patočka, Heřmanová 2008; s. 30, uvozovky v originále).

2.3. Lokální kultura

Lokální kulturu chápeme jako kulturu dané oblasti. Je to druh subkultury vážící se k určitému místu. Nalezneme zde samozřejmě také kulturní prvky **hmotné i nehmotné**.

Hmotné prvky lokální kultury můžeme pak rozdělit na skupinu stavebních památek (zemědělské usedlosti, kostely, boží muka u cest, zámky, hrady, technické a vojenské památky) a ostatní prvky hmotné lokální kultury (obrazy, sochy, řemeslné výrobky a ostatní drobné památky, drobné artefakty, kulturní krajina, zámecké zahrady a parky, archeologické památky, dokonce i fauna a flóra).

Nehmotné prvky lokální kultury jsou nemateriální, nehmatatelné či neviditelné prvky, „... jsou představovány *převažujícím způsobem života* (v rámci lokální či regionální mentality, jejíž součástí je i určitá sociokulturní identita), *náboženským a spolkovým životem, tradičními zvyky a oslavami a ostatními nemateriálními složkami* lokální kultury.“ (Patočka, Heřmanová 2008; s. 79).

V mém výzkumu ovšem škola, kostel a hospoda vystupují jako prvky kultury nehmotné. Je tomu tak proto, že mým cílem je propojit tyto tři budovy a kulturní a komunitní život obce. Zajímá mě, jestli fungují jako jakési „komunitní pojítka“ z hlediska pořádání různých kulturních akcí.

Lokální kultura se samozřejmě bude lišit obec od obce. Záleží na poloze místa, potřebách občanů, také na vzdělanosti a tradicích. Toto vše označujeme jako sociální prostředí obce, které má vliv na počet a působení **sociálních aktérů, tedy aktérů lokální kultury**. Jde především o různé dobrovolné spolky, instituce veřejné správy či neziskové organizace a nejvýznamnější činností je *spolková činnost*. Na vesnicích jde především o spolky zahrádkářů, myslivců, včelařů, modelářů, různé tělovýchovné spolky, sbory dobrovolných hasičů aj.

Nejsou to ale pouze dobrovolnické spolky, které udržují a organizují kulturu na venkově, jsou to především lidé, místní obyvatelé, kteří chtějí zachovat svou vesnici živou a svěží pro své děti. Právě proto se ve své práci nevěnují zvláště spolkové činnosti. Celý text je samozřejmě tímto tématem protkáán, protože spolky nelze zcela vynechat a ani to není můj záměr. Mým úkolem je zjistit, zda a jak škola, kostel a hospoda působí jako již zmíněné „komunitní pojítka“. Zjistit se to

pokusím pomocí rozhovorů se sociálními aktéry obce Libchavy a zástupci zkoumaných institucí.

3. Občanská společnost

Můj názor na občanskou společnost a její význam pro lidstvo nejlépe vystihuje následující citát:

„Svoboda bez společenství se rovná šílenství a společenství bez svobody je otroctví.“

Zygmunt Bauman
(Müller 2002; s. 13)

Občanská společnost přináší lidem řád a jistotu, je zárukou svobody a demokracie. Názory na její význam se hodně různí. Pan prezident Klaus považuje tento pojem za „prázdný a indiferentní“ a občanskou společnost je podle něj „výčtem všech občanů“. (Müller 2002; s. 15). S tímto názorem zásadně nesouhlasím a považuji občanskou společnost za velice důležitou a užitečnou, a to, jak jsem již výše zmínila, především z hlediska udržení svobody a řádu společnosti.

Müller ve své knize shrnuje několik výchozích tezí občanské společnosti jako **axiologicko-normativního konceptu**¹. Jako nejdůležitější poslání občanské společnosti uvádí funkci jakéhosi **ochranného valu**, kde by měl být prostor pro nezávislé spolky a společnost by měla být chráněna před „rozpínavostí státní moci“. Neméně důležitá je **funkce participativní**, která poskytuje vládě morální základ a legitimitu a spočívá v zapojení občanů do veřejného dění. A v neposlední řadě je tu **funkce integrativní** spočívající ve spojování lidí pro dosažení cílů. (Müller 2002; s. 17, 28 – 29).

Aby výše zmíněné mohlo fungovat, musí existovat vyzrálá občanská politická kultura, což sebou nese zájmovou a názorovou pluralitu, úctu k zákonům, toleranci a mnoho dalšího. (Müller 2002; s. 28 – 30)

3.1. Historie vývoje občanské společnosti

Pojem občanská společnost je znám už od dob antiky, kde byl synonymem pro společnost politickou či stát. Toto vymezení platilo až do 18. století. Novověk přinesl nové pojetí občanské společnosti, a to jako protiklad necivilizovanosti a despotie, jako společnost práva, kde se lidé k sobě navzájem chovají slušně a funguje zde občanské partnerství. V tomto pojetí jde tedy o etická a morální pravidla.

Moderní pojetí občanské společnosti spočívá v tom, že je odlišována od státu. Müller zde odkazuje na Taylora, který už ve středověku vidí předpoklady pro vznik občanské společnosti jako distinkce od státu. Jde především o to, že i přes despotické národní zřízení panovaly svobodné mravy. Moc panovníků byla omezena náboženstvím, zvyky, veřejným míněním a mnoha dalšími aspekty. Druhý významný faktor je rozdělení moci na světskou a církevní, z nichž ani jedna nebyla podřízena té druhé. Třetím rysem podle Taylora je představa o osobních právech, která se v této době vyvíjela. Jako měli poddaní povinnosti ke šlechtě, tak i šlechta měla povinnosti ke svým poddaným. Toto se pojí se čtvrtým rysem, kterým je „existence nezávislých samovládných měst“ a společně třetí a čtvrtý rys ústí v pátý, kterým je vláda panovníka za občasného jednání se stavy. (Müller 2002; s. 25 – 27).

3.2. Občanská společnost v ČR

Podle Müllera (MULLER, K. Česká občanská společnost – stručná historie. In *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Svazek 17 Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost*. Brno: CERM, 2002; s. 83 – 90) lze rozdělit vývoj české občanské společnosti do tří období. Prvním je období rakouské, a to od konce první poloviny 19. století až do roku 1918. Popisuje zde faktory, které významně ovlivnily vznik české občanské společnosti a rozděluje je na faktory vnější a vnitřní.

Nejdůležitějším vnějším faktorem byl fakt, že německý národ chápal stát jako kulturní a nepolitický, což společně s jeho výsadním postavením v Rakousku

vedlo k další národnostní diverzifikaci. Tento faktor byl o to silnější, že česká společnost² měla výrazný agrární charakter. To vše společně s jazykovou emancipací vytvářelo podmínky pro nedostatečnou identifikaci české společnosti se státem.

Dalším významným vnějším faktorem byla rakouská konzervativní politika v první polovině 19. století, která zpomalovala nástup liberálního měšťanstva, s tím souviselo také zpomalení rozvoje podnikání, což vedlo k „nedostatečné akumulaci kapitálu“. Společnost se tedy nemohla modernizovat a uvolnit – stát se liberální společností. Česká společnost byla socioekonomicky zaostalá a postrádala dostatek osvícenských tradic a klíčovou roli při emancipaci hrála často česká vlastenecká inteligence. Česká společnost postrádala vlastní stát, což vedlo k emancipaci vůči státu nikoli jako společenství svobodných občanů, ale propojený soudržný celek, a to jí bránilo rozvíjet prostředí názorové a zájmové plurality, jež je pro fungující občanskou společnost stěžejní, jak jsem uvedla na začátku kapitoly.

Národní hospodářství v rakouské monarchii nefungovalo formou soutěže, nýbrž boje, protože zde namísto jedné politické veřejnosti vznikly společnosti dvě, které se emancipovaly jedna na úkor druhé. České společnosti to ovšem nebránilo v kulturním politickém a hospodářském růstu a v druhé polovině 19. století vznikl národ s úplnou sociální strukturou a institucemi.

Období vzniku První československé republiky, tedy počátek 20. století je ve znamení jakési „studené války“ mezi Čechy a Němci, kteří byli najednou vytrženi ze svého státu a stali se součástí státu Čechů. Ačkoliv poválečná mírová konference v Paříži všem národům garantovala právo na sebeurčení, Němcům žijícím na území První republiky toto právo přiznáno nebylo. Cítili se vykořelení, opomíjení a nepřijali Československý stát za svůj. Ani hospodářství nemohlo fungovat, pokud spolu Češi s Němci nebyli ochotní spolupracovat, a to nebyli, protože zde stále zůstávalo dědictví v podobě pojetí ekonomiky jako soupeření dvou etnik. Co za první republiky fungovalo skutečně dobře, byla spolková činnost, jejíž tradici jsme si nesli z dob Rakouska-Uherska. Za První republiky jich bylo registrováno okolo padesáti tisíc. Jak jsem již výše zmínila aktivita ve spolkové činnosti v období monarchie, ale neměla podobu „přirozeného obsahu občanské společnosti v protíváze vůči státu, ale spíše jako náhrady státu“, naopak v tomto období dochází k navázanosti na politické strany a vznik jakési „symbiózy“ se

státem, což ovšem v budoucnosti vedlo k tomu, že stát měl dohled nad občanskými spolky.

Třetí období, které Müller ve své knize popisuje, je období totalitních režimů – tedy nacionalismu, fašismu a komunismu. Tato kapitola ze všech tří nejméně obsáhlá. Období komunismu je nám stále dost blízké a většina obyvatel ho má v živé paměti. Proto jistě chápeme, proč zde není moc o čem psát v souvislosti s aktivitami občanské společnosti a spolkovou činností. Veřejná sféra neexistovala a občanská společnost byla nefunkční. Po dobu padesáti let, kdy český národ žil v totalitě, se potvrzuje chápání státu z dob Rakouska jako nepřítel.

3.3. Vyhlídky české občanské společnosti

Podle Müllera nemá česká občanská společnost příliš příznivé vyhlídky. Co bylo po léta těžce budováno v období Rakouské monarchie a První republiky, totalitní režimy zničily a pošlapaly. Výhodou se může zdát, že v současnosti jsme kulturně homogenní společností, na rozdíl od prvorepublikového soužití s Němci, žijeme v právním státě s tržním hospodářstvím, máme různé spolky, sdružení, zájmové a neziskové organizace, přesto však nemáme fungující občanskou společnost. České společnosti stále chybí sebevědomí a sebedůvěra, které jsou podstatou občanské společnosti, a prochází zde také krizí důvěry. Občané nevěří, že mohou ovlivňovat politiku, nevěří vládě, nevěří státu, nedůvěřují ani trhu. K obnovení této důvěry podle Müllera může vést vyloučení jakékoliv nedůvěry a nejistoty tak, že stát a vláda vytvoří příznivé podmínky pro vznik občanské společnosti. Ta však musím být tvořena zdola, občany. Vláda musí dohlédnout na účinnost soudnictví, dodržování ústavnosti a fungující vládu práva, musím občanům garantovat jejich lidská práva, vyvarovat se zatajování informací, prokazovat se viditelným a vřelým vztahem k veřejnosti a umět oddělit ekonomickou a politickou sféru. Stát nesmí usilovat a o centralizovanou moc, naopak musí podporovat pluralismus. Toto vše je klíčem k úspěchu, k odstranění nedůvěry a vzniku dobře fungující občanské společnosti. (Müller 2002; s. 197, 198, 200 – 210).

4. Sociální kapitál

Sociální kapitál je pojem poměrně mladý. Setkáváme se s ním teprve na počátku 20. století, kdy ho pravděpodobně jako první použil inspektor venkovských škol Lyda Hanifan ve svém článku o vzdělávání dětí. Píší pravděpodobně protože nelze s přesností určit, kdo nese toto prvenství. Do středu zájmu se tento pojem dostal na konci 20. století. Názory na interpretaci sociálního kapitálu se autor od autora liší. Jan Keller ve své knize uvádí tři sociology, kteří tuto kategorii „vedli v sociologii do oběhu“. Pierre Bourdieu, který jako první s touto kategorií systematicky pracuje, hovoří o sociálním kapitálu jako o zdrojích druhých lidí, které můžeme využít ve svůj prospěch. Neztotožňuje sociální kapitál se sociálními sítěmi, ne všechny sítě slouží jako sociální kapitál. Další významnou postavou zabývající se konceptem sociálního kapitálu je James Coleman, který nejvíce ovlivňuje hlavní proud chápání tohoto pojmu. Podle něj sociální kapitál slouží k maximalizaci osobního profitu, usnadňuje individuí dosáhnout jejich cílů a zároveň přitom snížit náklady na tyto cíle. Rozlišuje pět klasických forem sociálního kapitálu. První formou je vzájemné plnění závazků, druhou je možnost vytěžit ze vztahů informace, přestože tyto vztahy nebyly navázány primárně za tímto účelem, třetí formou je existence a platnost norem a sankcí za jejich porušování a nedodržování, další formou je poslušnost k autoritě a jako pátou formu Coleman uvádí sdružování za účelem dosažení dalších cílů i předem netušených. Když se na tyto Colemanovy formy podíváme, je to vlastně výčet předmoderních lidských ctností. Tímto propojením v podstatě Coleman označil sociální kapitál za veřejný statek. Jako třetího významného sociologa této kategorie Keller uvádí Roberta Putnama, jenž „...chápe sociální kapitál jako pestré předivo sítě meziosobních vztahů, které funguje na základě norem reciprocity a v atmosféře vzájemné důvěry.“ (Keller 2009; s. 63). Vidí sociální kapitál jako husté neformální kontakty a početné členství v asociacích aktivních v rámci občanské společnosti. (Keller 2009; s. 53 – 81).

5. Sociologie vesnice

„Sociologie vesnice je oborová sociologická disciplína aplikující obecnou sociologii na podmínky života teritoriální vesnické pospolitosti. Je zaměřena na sociální problematiku vesnice. Prolíná se se sociologií zemědělství³ a sociologií venkova⁴, ale nekryje se s nimi.“ (Veselá 1998; s. 4)

5.1. Venkovská sídla

Mnohým se může zdát, že více obyvatel dnes žije ve městech. Opak je ovšem pravdou. Především v rozvojových zemích žijí stále až tři čtvrtiny obyvatel na venkově. Ve vyspělých západních zemích oproti tomu na vesnici žije pouze každý sedmý člověk. Celkově tedy většina populace naší planety stále žije na vesnicích. (Short 1994; s. 14).

Venkovská sídla se v Evropě začala utvářet už v raném středověku, což se odráží na jejich umístění v krajině, kde pole, louky a lesy ležely výše, naproti tomu hospodářská stavení byla umístěna níže na vodních tocích. (Veselá 1998; s. 6). Hlavní funkcí vesnice byla v této době zemědělská výroba a produkce dané suroviny závisela na poloze sídla, úrodnosti půdy a klimatických podmínkách. Do první poloviny 20. století, přesněji do konce 2. světové války, byla vesnice místem, kde lidé zároveň bydleli i pracovali a měla vlastní správu obecní i církevní, radnici, školu, hřbitov, lékaře, vlastní studna byla samozřejmostí. Tím byly vesnice na městech zcela nezávislé a plnily různé funkce: obytnou, pracovní, vzdělávací, zásobovací, společenskou i oddychovou. Po 2. světové válce přichází technický rozvoj a lidská práce byla v zemědělství nahrazena stroji, vzrostly požadavky na volný čas, vzdělání a také zabezpečení ve stáří. To vše přimělo obyvatele venkova ke stěhování do měst, což ovšem nemělo dlouhého trvání. Taková masová migrace měla za následek přelidnění měst a obrovská industrializace vedla k ničení životního prostředí, škodám na zdraví, lidé byli vystaveni hluku, stresu a anonymita a stísněnost měst pro ně byly nezvyklým jevem. Zároveň rostla životní úroveň na venkově a začalo hromadné stěhování zpět na vesnice. Dnes už

u nás typické vesnice, tak jak vypadaly za dob svého vzniku, nenajdeme. Stále platí, že má venkov především funkci zemědělskou, ale plní také další funkce nezemědělské – obytné, rekreační a dopravní. (Aulig, Klingberg 1991; s. 13). Tato sídla označujeme jako přechodná a přestože podíl zemědělské funkce je zde velmi nízký, vzhled takových vesnic je stejný jako u tradičních venkovských sídel. Na venkově nicméně stále platí, že velký počet obyvatelstva se zemědělství věnuje, ať už formou zaměstnání, přivýdělnku či pouze produkcí pro vlastní spotřebu. (Hudečková, Lošťák, Ševčíková 2006; s. 38).

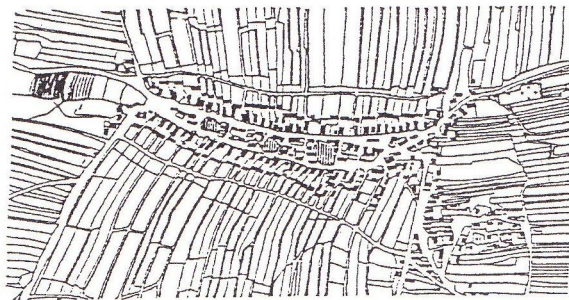
Podívejme se nyní na kategorizaci venkovských sídel. Lze je dělit **podle počtu usedlostí**, jak uvádějí Hudečková, Lošťák a Ševčíková ve skriptech *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*:

- **Samota** je izolované obydlí s velkým odstupem od ostatních usedlostí, přičemž prostor mezi obydlími nesmí být vyplněn plochami příslušejícími k domu.
- **Víska** je skupina 4 až 5 usedlostí. Může se rozrůstat ve vesnici.
- **Vesnice** mají kromě usedlostí i domy nezemědělského charakteru (škola, kostel, hospoda aj.)

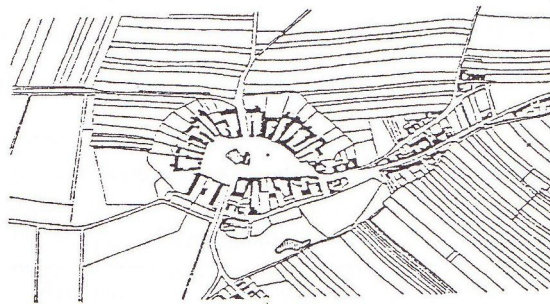
Kromě kritéria velikosti lze vesnice dělit i podle dalších kritérií. Jedním z nich je **typ**. Toto kritérium se zabývá centralitou, můžeme tak vesnice dělit na:

- vesnice s rozlehlou dlouhou návší,
- vesnice s kruhovým uspořádáním a
- horské vesnice.

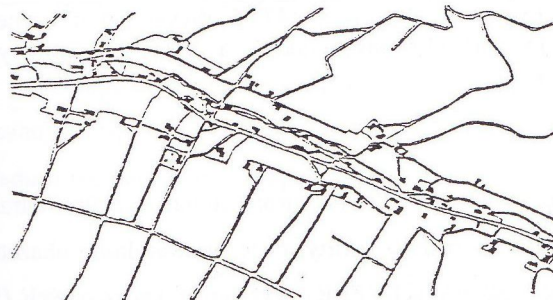
Obr. č. 5.1.: Venkovská sídla dle kritéria typ sídla

a) vesnice s rozlehlou dlouhou návší (zelení)

b) kruhové uspořádání vesnice

c) horská vesnice

Zroj: HUDEČKOVÁ, Helena; LOŠŤÁK, Michal; ŠEVČÍKOVÁ, Adéla;
Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova. Praha 2006; s. 41

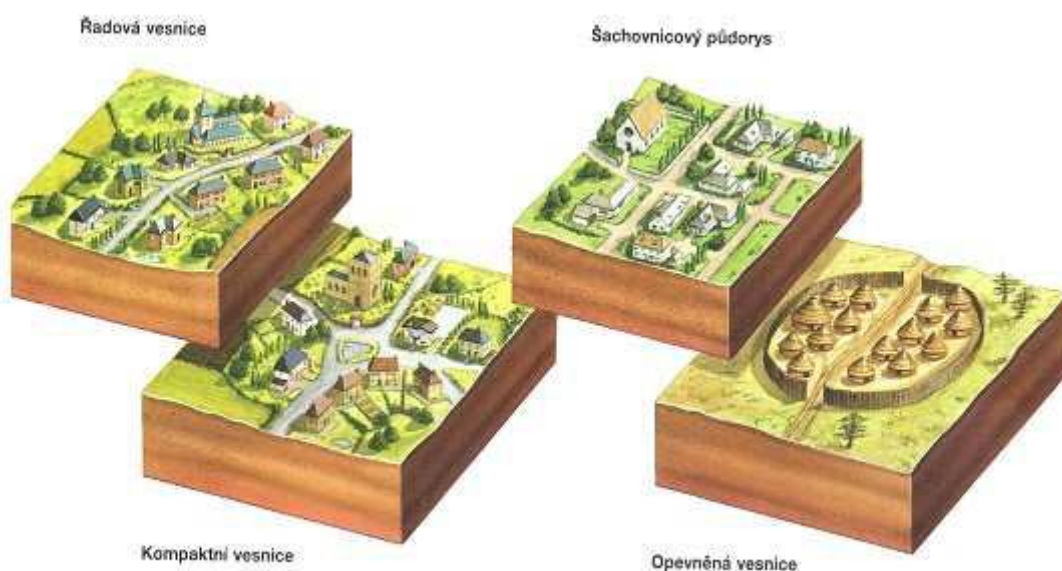
Dalším z kritérií je **poloha**, která dělí vesnice podle umístění u vodních zdrojů, podle klimatu, půdy, reliéfu krajiny, převládající vegetaci atd. Kritérium **forma domů a dvorů** soustřeďuje pozornost na uspořádání obytných a hospodářských částí usedlostí, používaný stavební materiál, který je v dané oblasti typický aj. Posledním kritériem, které autoři uvádějí je **funkce** klasifikující

venkovská sídla např., jestli sloužila jako pevnosti, jako selské, klášterní, vinařské, hornické či sklářské a jiné vesnice. (Hudečková, Lošťák, Ševčíková 2006; s. 38, 41).

Pro ilustraci dalšího možného dělení venkovských sídel jsem použila obrázek z knihy *Venkovská sídla*, jejímž autorem je John Rennie Short.

Obr. č. 5.2.: Schéma venkovských sídel

Zdroj: SHORT, John Rennie, *Lidská sídla*, Praha 1994, s. 14

Další možnost kategorizace, členění podle F. Koudelky, uvedla ve svých skriptech *Sociologie obcí a regionů* doktorka Jana Veselá. (Veselá 1998; s. 8 – 9). Toto rozdělení je poměrně obsáhlé, proto jsem se rozhodla alespoň pro představu uvést zařazení obce Libchavy podle tohoto členění tak, jak ho ve své práci *Vliv lokálních médií na život v obci Libchavy* popsala Petra Honzová.

Libchavy

- a) Velikost – střední
- b) Poloha – podhorská
- c) Terénní (geomorfologické) situování – v údolním terénu
- d) Půdorys – řadová (lesní lánová)

- e) Komunikační páteř – s hlavní cestou
- f) Způsob zástavby – s převažující souvislou zástavbou
- g) Perspektiva – rychle rostoucí
- h) Postavení v sídelním systému – nestředisková ostatní
- i) Etnická struktura – polyetnické s méně významnou menšinou
- j) Regionálně kulturní středisko – není RK střediskem
- k) Ekonomické hledisko
  - hledisko zaměstnanosti obyvatel – zemědělsko-průmyslová
  - podíl ekonomické aktivity na celkovém počtu obyvatel – střední ekonomická aktivita
  - podíl dojíždějících do zaměstnání na počtu vyjíždějících za zaměstnáním – se slabou spádovostí
  - podíl vyjíždějících ekonomicky aktivních obyvatel na 1 byt – sídelního a pracovištního typu

(Honzová 2011; s. 23 – 24)

Podle regionalistů (Hudečková, Lošťák, Ševčíková 2006; s. 38) „**jako venkovské jsou označovány regiony s nízkou hustotou zalidnění, případně poklesem počtu obyvatel a rozhodně vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělství.**“ I dnes pro venkov stále platí, že má na rozdíl do města velmi blízko k přírodě, je méně dotčen industrializací a urbanizací, má vlastní svébytné kulturní rysy, které se projevují především v jednání venkovanů, které je institucionalizované a organizované, a také v jisté symbolické komunikaci a normativní subkultuře. (Hudečková, Lošťák, Ševčíková 2006; s. 38 – 39).

5.2. Venkov a jeho specifika

Venkované jsou specifickou územní sociální jednotkou, která žije na určitém území s užší sférou kontaktů. Tyto kontakty jsou osobní a dlouhodobé. Jana Veselá ve svých skriptech uvádí několik specifických rysů života na vesnici, vyplývajících z charakteristiky vesnice. Tato specifika jsou tvořena:

- specifickým prostředím vesnice,

- druhem zástavby a s ním spojeným druhem obydlí,
- velikostí domácnosti a počtem dětí,
- postavením ekonomicky aktivních členů rodiny v pracovním procesu,
- sociálním klimatem vesnice a vlivem tradic,
- rozsahem a kvalitou zařízení sociální infrastruktury,
- volným časem,
- vícegeneračním bydlením,
- bezprostředním kontaktem s přírodou,
- malým domácím hospodářstvím,
- postavením ženy v zemědělství a na venkově,
- problematikou starých lidí na vesnici.

Důležitý je také vliv vzdálenosti vesnice od významnějších měst.

Sociální klima vesnice a vliv tradic jako podstatné téma pro mou práci podrobněji rozeberu v samostatné kapitole, kde se také krátce zmíním o vícegeneračním bydlení. Ze zbylých bodů jsem jako důležité téma shledala „**specifické prostředí vesnice**“, které zde více přiblížím.

Veselá se ve své práci zaměřuje na **negativní specifika** spojená především se zemědělskou velkovýrobou, která je pro venkov typická, jak jsem již několikrát zmínila. Jde tu především o nevhodné umístění objektů zemědělské velkovýroby, zamořování ovzduší zápachem z hnojiv, mrvy a silážních jam, které bývají často nevhodně založené a špatně uzavřené, dále znečišťování povrchových vod tekutými statkovými hnojivy, při jejichž aplikaci nejsou zemědělská družstva příliš ukázněná. Dále upozorňuje na, z tohoto, vzniklé hygienické problémy, spojené se životem na vesnici, zejména o větší onemocnění dýchacích cest, patologické změny pohybového aparátu, také častější pracovní úrazy, z důvodu nedostatků v kanalizování a absence čistíren odpadních vod může dojít k ohrožení zásobování pitnou vodou. Uvádí také nižší míru dodržování hygienických zásad při bydlení a problémy s likvidací tuhých odpadů.

Podle Veselé je tímto způsob života na vesnici velmi negativně ovlivněn a poukazuje také na nebezpečí negativních hygienických a životních návyků v souvislosti s důsledky na další život. (Veselá 1998; s. 11 – 12).

Dalším jevem, který utváří specifičnost venkova, je podle mého názoru **víra a vztah k Bohu**. Přestože kostely nalezneme jak na vesnicích, tak i ve městech, pro venkovany je kostel jistým kulturním střediskem. Na pravidelné bohoslužby chodí sice převážně věřící, ale ve vesnických kostelech se pořádají také různé kulturní akce – koncerty, svěcení praporů a znaků, slavnostní mše, a tyto mimořádné akce navštěvují místní různého vyznání, i bez vyznání. O hloubce propojení křesťanské víry a venkova hovoří i fakt, že v situaci, kdy byla v 60. letech křesťanství přikládána vina za ekologickou krizi, se práce venkovana považovala za jednu ze dvou hlavních forem komunikace s Bohem. Přírodní krajina, na jejíž podobě se podílel člověk (tedy venkov), byla oslavena jako místo Božího zjevení a kultivace venkova se stala stejně důležitou jako stavba chrámu. Jistě, Blažek tuto skutečnost ve své knize *Venkov, města, média* uvádí jen jako jisté dogma, které mělo sloužit k idealizaci venkova, mělo učinit venkov přitažlivějším a tím ho ochránit před neustálým ohrožením. (Blažek 1998; s. 89 – 90). Já však přesto věřím, že toto propojení existovalo, existuje a snad existovat bude.

5.3. Sociální klima vesnice a vliv tradic

Ve srovnání s městem sociální klima⁵ na vesnici výrazně ovlivňuje zdejší způsob života. Mnohem častěji se zde setkáváme s **vícegeneračním bydlením**, kdy pod jednou střechou spolu žijí zpravidla dvě generace, a to buď ve dvou bytech, nebo i v jednom. Venkovské rodiny jsou mnohem **soudržnější**, prosazují úctu ke stáří, **rodinné vztahy jsou velmi pevné. Rodiny jsou nositelem tradic a zvyků**, ale také **religiozity**, kde se často můžeme setkat s rolí kmotra či kmotry, na druhou stranu jsou ale pod **silnou sociální kontrolou**, protože na vesnici se zpravidla všichni znají, nebo o sobě minimálně vědí. Některé rodiny spolu udržují **neformální kontakty**, setkávají se při různých oslavách, posezeních, navštěvují se, děti spolu kamarádí. Pro některé hraje **významnou roli** pro rodinnou soudržnost **kostel**. Také v Libchavách je několik rodin hluboce věřících, scházejí se pravidelně na mších, jejich děti ministrují. Dalším významným střediskem setkávání je **obchod** a nesmíme opomenout zmínit samozřejmě **hospodu**, kde se

schází mimo „štamgastů“ také členové místních dobrovolnických spolků na různé schůze. (Veselá 1998; s. 14 – 16). Pro Libchavy je významným hostincem pro tyto události hospoda „U Džbánu“, kde se konají hasičské a myslivecké plesy, zvěřinové hody, poslední leč, ples Sdružení rodičů a přátel školy (SRPŠ) a mnoho dalších akcí. Tato hospoda není jediným místním pohostinstvím, naopak v Libchavách je jich celá řada a o hosty nemají nouzi – konají se v nich šipkové turnaje, lidé se zde schází na důležitá sportovní utkání v televizi nebo jen tak posedí a popovídají si.

5.4. Venkovská společnost, subkultura a sociální struktura

Venkovská společnost vnímá čas *cyklicky*, což se odvíjí od koloběhu přírody, do kterého je zakotvena. Je tak společností městskou, která vidí čas jako stálý posun vpřed – *lineární pojetí času*, považována za zaostalou. Pojetí času je jedním z rysů venkovské subkultury. Vedle něj můžeme uvést také specifický vztah obyvatel venkova – příroda, kde u venkovanů můžeme pozorovat větší citlivost k přírodě a přírodním jevům, ale také pochopení pro „krutost“ přírodních zákonitostí o výběru silnějšího. Dále je tu na rozdíl od města velmi silná sociální kontrola, která se promítá do neanonymního žití, lidé zde jednají hodně neformálně „z očí do očí“, snaží se o zachování místních tradic, uznávají místní autoritu a přetrvává tady soudržnost na základě rodových, příbuzenských a sousedských vztahů. Venkov a jeho obyvatele můžeme považovat za sociální kategorii na základě trvalého bydlení na vesnici, které je zde chápáno jako sociální znak. Jako agregát můžeme venkovany v jistých situacích popsat na základě fyzické blízkosti, stejně tak mohou všichni členové jedné komunity na venkově vytvářet pravou skupinu, charakter venkovského skupinového života je spíše neformální. Hierarchie sociální struktury je na venkově téměř nezpochybnitelná. Sociální sítě zde vznikají více, sociální kontakty jsou méně četné, ale zato intenzivnější a trvalejší, často s příbuzenským či sousedským charakterem. Můžeme tedy říci, že bydlení na venkově je prvkem, který utváří venkovskou sociální strukturu. (Hudečková, Lošťák, Ševčíková 2006; s. 39 – 40).

6. Obec Libchavy

Libchavy, malebná víska kopírující údolní tok místního potoka, který se na dolním konci vlévá do Tiché Orlice, v délce téměř pěti kilometrů, leží severovýchodně od okresního města Ústí nad Orlicí a je čtvrtou největší obcí v tomto okrese. Má rozlohu 2211 km² a leží v nadmořské výšce 350 m. Obcí prochází hlavní silnice I/14 z Ústí nad Orlicí do Rychnova nad Kněžnou, která zajišťuje velmi dobrou dopravní obslužnost, a asi 20 km místních komunikací. Dolní částí Libchav také prochází železniční trať vedoucí z Ústí nad Orlicí do Letohradu. Obec přímo nabízí přes 600 pracovních míst jak pro občany Libchav, tak i pro lidi z okolí. V poslední době se zde také vytvořila poměrně hustá síť cyklostezek. (Urban, Kacálek 2010; s. 130 – 131)

Dominantou Libchav je kostel sv. Mikuláše, který stojí ve středu obce. Je jedním z předmětů mého výzkumu, proto se mu budu blíže věnovat v samostatné kapitole. Naproti kostelu stojí místní základní škola, která bude rovněž obsahem další kapitoly. Toto pomyslné „náměstíčko“ uzavírá penzion „Hůrka“, který zde byl postaven namísto bývalého kulturního domu a kina, které byly z důvodu nevyužití zbourány. Nejstarší budovou obce je panský dvůr s tvrzí, jehož vznik se datuje na začátek 17. století. Libchavy se mohou pochlubit řadou sakrálních barokních soch a lidových usedlostí, jež jsou rozesety po celé obci. (Urban, Kacálek 2010; s. 131). V dolní i horní části obce jsou mateřské školky a hasičské zbrojnice, nechybí zde ani pošta, ordinace zubního lékaře a dokonce i rehabilitační středisko. Máme vlastní pekárnu, samozřejmě prodejnu smíšeného zboží a celkem šest restauračních zařízení, z nichž jedno – hospoda „U Džbánu“ – je také předmětem mého výzkumu a budu se jí tudíž věnovat v samostatné kapitole, a dva penziony a třetí ve výstavbě.

To je k popisu místa, kde budu provádět výzkum, vše.

6.1. Historie obce

Historie obce sahá již do 13. století, kdy v roce 1227 dostal jakýsi Nakaša tzv. Les na Libchavě (myšleno potoce). První písemná zmínka o obci se však datuje do roku 1360, kdy byl v Libchavách Českých dosazován nový farář, a tohoto aktu se, podle zápisků, zúčastnil také arcibiskup z Německých Libchav. Po husitských válkách se držitelé stávají pánové z Bubna, kteří si Německé Libchavy rozdělují na Horní, Prostřední a Dolní Libchavy. V rámci stavovského povstání v 17. století jsou jim 2/3 majetku zkonfiskovány a v roce 1624 kupuje Dolní a Horní Libchavy Karel z Lichtenšteina a připojuje je ke svému Lanškrounskému panství, Bubnům tak zůstává pouze prostřední část obce. Tento stav trvá do poloviny 19. století, kdy byly obce zbaveny vrchnostenské poddanosti a od té doby volí své vedení a starosty. Krátce po 2. světové válce pak dochází k odsunu německého obyvatelstva a v Libchavách zůstává jen zlomek smíšených manželství. Do obce postupně znovu přichází české obyvatelstvo z okolí. Po sjednocení Horních a Prostředních Libchav v roce 1952 dochází také ke spojení Dolních a Horních Libchav (1976) pod jeden název Libchavy. Černou skvrnou v historii nejen naší obce, ale českého venkova vůbec, je období komunismu, kdy dochází k devastaci venkova a rozvratu venkovských vztahů. Struktura společnosti na vesnici byla zcela potlačena, z hrdých bohatých sedláků se stali poslušní dělníci, kteří měli stejný vztah k půdě a hospodářským zvířatům jako výrobní dělníci ve fabrice třeba k soustruhu. Z rozlehlých výstavních statků nezbylo téměř nic, už jich nebylo třeba, když vše, co měli zemědělci dříve doma, bylo v družstvu. (Urban, Kacálek 2010; s. 13 – 16).

6.2. Současný život v obci

Obec Libchavy se neustále rozvíjí a jako jedna z mála obcí stále roste. Od roku 1989 zde vzrostl počet obyvatel z 1437 na 1708⁶. Přestože jsou již Libchavy jedna obec, stále leží na katastru Horní, Dolní a Prostřední Libchavy, které při splynutí obcí sloučeny nebyly. Nejen občané, ale i některé firmy a dokonce úřady, nadále používají rozdělení Horní a Dolní Libchavy. (Urban, Kacálek 2010; s. 131).

Libchavy jsou dle mého názoru velmi „živou“ obcí, aktivně zde působí dva spolky dobrovolných hasičů, které pravidelně pořádají hasičské plesy a pálení čarodějnic, loučení s létem, již tradiční hasičskou soutěž „Memoriál Ludvíka Kuraka“, založený na počest tragicky zesnulého starosty dolnolibchavských hasičů a spolupodílejí se pořádání také již tradičních „Her bez katastru“, dvě myslivecká sdružení, také pořádají plesy, tentokrát myslivecké, a poslední leč dalším spolkem je „Sdružení rodičů a přátel školy“ (SRPŠ), jenž každý rok pořádá rodičovský ples, společně s obcí a ostatními spolky pak již tradiční masopust a drakiádu, tělovýchovná jednota „Sokol“ má svůj vlastní sportovní ples a sportovní karneval. Všechny tyto kulturní události se odehrávají v hospodě „U Džbánu“, která jako jediná z místních pohostinství disponuje tanečním sálem. Dále zde působí řada jezdeckých klubů – jezdecký klub „Hůrka“, který díky soukromé investici má vlastní jezdeckou krytou halu, stáj „Cilka – Otto Vinzens“, která v roce 2010 pořádala první ročník parkurových „hobby“ závodů, a jako nejvýznamnější bych zmínila „Ranch © Libchavy“, jenž byl po čtvrt století vyhlášený v širokém okolí, dokonce i za hranicemi ČR, svým rodeem, které se zde pořádalo jako úplně první akce svého druhu u nás, a to ještě za dob komunistického režimu, což je obdivuhodné. Poměrně novým klubem je pak stáj „Tapawingo Libchavy“, o. s., jejíž členové se věnují tréninku nadějných dětí a pořádají různé dětské jezdecké dny.

Mimo spolky pak můžu jmenovat tradiční vánoční koncerty školního pěveckého sboru „Libchaváček“ v kostele, novou akcí je letní zpívání v kostele a rozsvěcení vánočních stromů a betlému, kde sbor také zpívá. Dlouholetou a velmi oblíbenou akcí je „Netradiční setkání se školou“ konané vždy před koncem školního roku, kde účinkují žáci všech tříd ZŠ Libchavy a představují se v různých scénkách, pěveckých i tanečních vystoupeních. Po tři roky k nám také jezdí „Kinematograf bratří Čadíků“

Ke sportovnímu vyžití slouží občanům tělocvična postavená právě místními v rámci tzv. akcí „Z“, a nový víceúčelový stadion se speciálními umělohmotnými povrchy třetí generace. Tělovýchovná jednota „Sokol“ má velice kvalitní fotbalové hřiště určené k zápasům a další hřiště tréninkové.

Libchavy jsou z mého pohledu velmi moderní obcí a občanům se zde jistě dobře žije. Mně určitě.

6.3. Základní škola Libchavy

Libchavská základní škola od dob svého vzniku, který nelze přesně historicky doložit, prošla mnoha změnami – od počátků školní vyučování, které souviselo s církevní službou ve farnosti a školy triviální, přes pětitřídku postupně až ke škole devítileté, celkem vystřídala tři budovy a řada ostatních obecních budov dočasně pro vyučování sloužila. Teprve ke konci devadesátých let 20. století dostala škola podobu, jakou známe dnes. Do roku 1923 se v Libchavách vyučovalo pouze v němčině, v tomto roce byla v obci zřízena česká menšinová škola. (Urban, Kacálek 2010; s. 41 – 43).

Od doby postavení třetí školní budovy až do roku 1938 se v historických pramenech hovoří o postupném prolínání školních a obecních aktivit. Je z toho tedy možné usoudit, že spolupráce školy a obce na kulturních a jiných bohudobých činnostech má dlouhou tradici, která se zde jistě zakořenila. (Urban, Kacálek 2010; s. 43). To by bylo z historie vše.

V roce 2003 vznikla příspěvková organizace Základní škola a Mateřská škola Libchavy, kdy se sloučily obě mateřské školky se základní školou, jejímž zřizovatelem je obec. Mateřské školy v současnosti navštěvuje asi 70 dětí a 169 žáků má základní škola. O plynulý chod organizace se stará 36 zaměstnanců.

Budovy obou mateřských škol prošly v posledních letech rekonstrukcí a vytvářejí tak příjemné prostředí jak pro děti, tak i pro rodiče a personál. Jsou vymalovány pestrými barvami ze vnitř i zvenku a moderně vybaveny. Žáčci vystupují na mnoha akcích pořádaných v naší obci – zpívají, hrají na flétničky, připravují divadelní scénky. Pořádají různé venkovní hry pro rodiče a děti, společné rozbalování vánočních dárků, besídky, Mikuláše, karnevaly, tradiční vynášení Morany a mnoho dalšího.

Od roku 1997 se libchavská škola pyšní dvěma pestrobarevnými budovami, zrekonstruovanou původní budovou a nově postavenou budovou. Interiéry jsou vyzdobeny výtvarnými díly místních žáků a učebny jsou krásně prosvětlené a moderně vybavené. Dokonce se může pochlubit vlastním informačním centrem s interaktivní tabulí, která byla pořízena z grantu od Evropské unie. Škola je bohatá na zájmové kroužky, kde mohou žáci rozvíjet svůj talent a schopnosti, těmi tradičními jsou zde sborový zpět, kde pěvecký sbor „Libchaváček“ vystupuje na

všech kulturních akcích pořádaných obcí a dobrovolnými spolky, pak výtvarný kroužek „Artur“, hra na hudební nástroje, florbalový kroužek a jazykové kroužky. Základní škola se také velmi bohatě podílí na zpestření kulturního a komunitního života v obci, a to vánočními a letními koncerty pěvecké sboru v kostele, plesy „Sdružení rodičů a přátel školy“, jarmarky, „Dny Země“, projektovými dny, besídkami pro rodiče, akcí „Pohádkový les“, dny otevřených dveří, různé sportovní soutěže. Vyvrcholením celého školního rok je „Netradiční setkání se školou“, které vzniklo hlavně jako rozloučení s žáky 9. třídy.

6.4. Kostel sv. Mikuláše a římskokatolická farnost Dolní Libchavy

Libchavský kostel zasvěcený sv. Mikuláši, sv. Vojtěchovi a sv. Anně patří, společně se školou, k nejstarším zařízením obce, které měly vliv na vzdělanost a kulturní vývoj občanů. Zda stále mají, to je předmětem mého výzkumu. Kostel, jak ho známe dnes, byl postaven roku 1802. Do té doby tu stál dřevěný gotický kostel, který vyhořel a před ním zde stál kostel ještě jeden, který byl pravděpodobně zničen za husitských válek. Za první i druhé světové války věž kostela oněměla – zvony byly odvezeny a roztaveny – ale z dobrovolných příspěvků občanů byly vždy vyrobeny zvony nové. Naposledy byly zvony svěceny a umístovány do zvonice roku 1999.

Fara stojí na území obce již od 14. století. Faráři, kteří se zde střídali, zpravidla nebyli místní a farnost dlouhá léta patřila k farnosti ústecké. Samostatná farnost vznikla až koncem 18. století. Posledního kněze, který v Libchavách s farníky bydlel, uvěznili, po uměle vykonstruovaném procesu, komunisté. Od roku 1969 je farnost spravována z Ústí nad Orlicí.

Dnes je farnost podle českých zákonů samostatnou církevní právnickou osobou a jejími členy jsou všichni pokřtění katolíci žijící na jejím území. Jak jsem dozvěděla z knihy inženýra Urbana a pana Kacálka, farnost pořádá mnohé akce, kterých se účastní i lidé, kteří do kostela pravidelně nechodí. Významnou společenskou událostí je poutní slavnost konaná každoročně ke cti sv. Vojtěcha. V obci se také drží tzv. posvícení tedy výročí posvěcení kostela, pečou se posvícenské koláče, které jsou pak rozdávány před kostelem. Každou neděli se

koná mše svatá, na niž se scházejí místní i lidé z okolí. Méně slavnostní, a ne tak hojně navštěvované, jsou pak čtvrtěční bohoslužby. Na Štědrý večer se koná tradiční půlnoční mše, při které je kostel zcela naplněn. Lidé, na které nezbylo místo, postávají kolem stěn kostela a na všechny dýchá poklidná atmosféra. Po skončení mše se lidé scházejí u betléma, který stojí vždy před farou mezi dvěma vánočně ozdobenými vzrostlými smrky. Nelze opomenout tradici vánočních koncertů školního pěveckého sboru. O soudržnosti libchaváků svědčí také hojná dobrovolnická pomoc obyvatel obce, dětí i dospělých, při každoroční „Tříkrálové sbírce“. S křesťanstvím velmi úzce souvisí také tradiční oslavy masopustu se svým pestrým průvodem a následnými hody. Od jara do podzimu se na nově vybudovaném hřišti za farou konají různé zábavné a sportovní hry. Začátek školního roku je věnován žehnání školních brašen a pomůcek, říjen pak patří žehnání dopravních prostředků. K víře zdejší malé děti vede při výuce náboženství místní katechetka, ty starší mohou využít nabídku výuky na děkanství v Ústí nad Orlicí.

Moje představa o pravidelných návštěvnících kostela byla, že jsou to především starší lidé. Opak je ovšem pravdou a v neděli můžeme na mši potkat také mladé páry se svými ratolestmi v kočárkách.

6.5. Pohostinství v obci Libchavy

Obec Libchavy má celkem šest pohostinství, z nichž jedno je i s ubytováním (penzion „Hůrka“), v dalším se ubytování buduje (hospoda „U Džbánu“) a jeden penzion bez ubytování (penzion Bakara).

Abychom začali popořadě, vezmeme to směrem od Ústí nad Orlicí, kde pár desítek metrů od cedule označující začátek obce mezi rodinnými domky, stojí zastrčená malá rodinná hospůdka „Na Rychtě“. Schází se zde pár stálých hostů z dolního konce obce. Zařízení je bez kuchyně, takže bychom ho mohli označit za jakousi pivnici. Pro kulturní život v obci má zanedbatelný význam. Pojedeme-li dál, mineme školu a projíždíme kolem penzionu „Hůrka“, který stojí na místě bývalého kulturního domu. Restaurace penzionu se těší velké oblibě místních občanů především z řad mladé generace. Kulturní akce se zde nekonají, a to z důvodu

nedostatku prostoru. Loni zde pořádali vinobraní. O pár kroků dále stojí již několikrát zmíněná hospoda „U Džbánu“, která se za léta působení stala jakýmsi kulturním centrem obce. Veškeré kulturní a společenské akce se konají právě zde v sále s poměrně velkým parketem. Hospoda je také v okolí vyhlášena výbornou kuchyní a těší se oblibě širokého spektra hostů. Mezi penzionem „Hůrka“ a hospodou „U Džbánu“ je druhý libchavský penzion „Bakara“ pro místní kulturní život také nevýznamný z důvodu absence restauračního zařízení. Když u kostela vyjdeme na horní cestu, tak se po pár krocích dostaneme k další menší rodinné hospůdce. Je to malá pivnička náležící k jezdeckému klubu „Hůrka“. Otevřeno tam mají podle nálady a počasí a při akcích pořádaných jezdeckým klubem. Dál směrem k Českým Libchavám je, „Horňáky“ oblíbená, restaurace „Pod Lípou“. Místní „omladina“ si zde pořádá turnaje v šipkách a obyvatelé horního konce obce popovídat si u piva. Posledním pohostinstvím téměř na konci obce je motorest „Formanka“ všemi místními nazývaný „Bistro“. I tady se konají turnaje v šipkách a z vlastní zkušenosti musím říci, že zde výborně vaří.

To je k pohostinským službám v Libchavách vše. Z předchozích kapitol je jistě jasné, které z výše jmenovaných zařízení, bude pro můj výzkum stěžejní.

7. Terénní výzkum – obec Libchavy

Téma „Škola, kostel, hostinec jako zdroje kulturního života na venkově“ jsem si vybrala proto, že mi přišlo velmi zajímavé, a protože jsem dětství prožila na vesnici a stále na vesnici žiji, došla jsem názoru, že budu mít o čem hovořit i z vlastních zkušeností. Obec Libchavy jsem si vybrala proto, že jsem zde prožila mnoho krásných let, znám místní občany, a přestože zde již několik let trvale nebydlím, dojíždím sem několikrát týdně za přáteli.

7.1. Cíl výzkumu a výzkumná otázka

Cílem mého výzkumu, jak jsem již v úvodu zmínila, je zjistit, jak škola, kostel a místní pohostinství ovlivňují kulturní život v Libchavách. Zda zde fungují jako místa setkávání občanů a umožňují tak vytvořit přátelskou a vzájemně provázanou komunitu – obyvatelé Libchav. Dále bych svým výzkumem chtěla zjistit, zda se v dnešní době dá ještě hovořit o kulturním vlivu kostela, tedy spíše místní farnosti, kde kostel slouží opět jako místo setkávání.

Hlavní otázkou, na kterou mi má výzkum odpovědět, tedy je:

„Konají se za přispění školy, kostela a hostince v obci nějaké kulturní akce a scházejí na nich občané?“

Další otázky, na které se budu snažit hledat odpověď, zní.

„Mají občané Libchav, bez ohledu na to, zda jsou věřící nebo zda jsou členy místní farnosti, zájem o svůj kostel a můžeme hovořit o tom, že je nějakým způsobem sbližuje?“

„Je kulturní život v obci bohatý?“

7.2. Metodologie

Výzkum se uskutečnil v červnu roku 2011 v obci Libchavy. Zvolila jsem si kvalitativní techniku sběru dat, a to konkrétně polostrukturované rozhovory. Připravila jsem si okruh témat, na který se budu ptát, a otázky už pak vyplynuly z rozhovorů. Všechny otázky byly otevřené a dávaly tak prostor respondentům na interpretaci vlastních myšlenek. Jako respondenty jsem pomocí vlastního úsudku, tedy teoretickou metodou výběru respondentů, zvolila sociální aktéry obce a zástupce zkoumaných institucí – ředitelku školy, starostku obce, autora knih o historii obce, kostelníka, faráře a majitelku hospody „U Džbánu“. Z tohoto výběru se mi podařilo udělat rozhovor pouze se čtyřmi respondenty. Faráře Brokeše se mi nepodařilo zastihnout a na mé prosebné e-maily nereagoval a majitelka hospody paní Langerová rozhovor z časových důvodů odmítla. Uskutečněné rozhovory mi však dle mého názoru umožnily dostatečně proniknout do dané problematiky.

Rozhovor se starostkou obce se uskutečnil na obecním úřadě v kanceláři starostky. Toto prostředí na mě působilo poněkud stísněně. Ovšem paní starostka mě přijala velice vlídně a rozhovor byl nakonec docela příjemný, i když probíhal značně formálně. S ředitelkou základní školy jsem se sešla v, mně dobře známé, ředitelně v budově Základní školy Libchavy. Za ta léta, co jsem tam nebyla, se tu nic nezměnilo a škola stále působí příjemným a přívětivým rodinným dojmem. Pan inženýr Urban mě přijal v pracovně svého rodinného domu, kde nejvíc místa zabíral pracovní stůl, na němž vládl nepředstavitelný chaos, tedy alespoň pro nezasvěceného. Nad stolem visel velmi výrazně působící kříž. Rozhovor s panem Urbanem byl pro mě velice příjemný a přínosný. Kostelník pan Horníček si na mě také velice ochotně udělal čas a setkali jsme se v jeho domě, kde mi v obývacím pokoji zodpověděl všechny mé otázky.

U všech respondentů jsem se setkala s velkou ochotou při domlouvání schůzek a zájmem o problematiku. S každým z nich jsem si rozhovor domluvila předem s tím, že jsem jim sdělila téma své práce, ale otázky slyšeli až při rozhovorech samotných, všichni tudíž odpovídali zcela spontánně.

Proč jsem si pro svůj výzkum vybrala právě sociální aktéry obce a ne „konzumenty“ kultury, tedy občany? Tak trochu z vlastní zkušenosti vím, že kritizovat je velice snadné, je snadné říct: „Tady se nic neděje, žádné kulturní akce

tu nejsou.“, nebo: „No kulturních akcí je tu dost, ale to není nic pro nás.“, a podobně. Pohled z pozice iniciátorů kulturního života a zástupců zkoumaných institucí mi připadá daleko zasvěcenější a dozvím se, proč se které akce pořádají a proč se některé naopak nepořádají. Mně osobně například v obci chybí zapojení místních teenagerů nebo naopak seniorů do kulturního života. Omladina vysedává po hospodách nebo na autobusových zastávkách a senioři doma u televize. Proč tedy tyto akce chybí?

7.3. Vyhodnocení a interpretace výzkumu

Pro každého z výše uvedených čtyř respondentů jsem měla připraveno 6 okruhů otázek týkajících se především současného kulturního života, zapojení zkoumaných institucí, vlivu kostela a místní farnosti na kulturní a komunitní život v obci, konkrétních kulturních akcí, zájmu občanů, spolupráce mezi zkoumanými institucemi a dalších nápadů, jak kulturní život zpestřit.

Z rozhovoru se starostkou obce Libchavy, paní Janou Hodovalovou, vyplynulo, že kulturních akcí v Libchavách je poměrně dost, ovšem vesměs jsou spíše zaměřené pro rodiny s dětmi, což nelze starostce vyčítat, protože rodiny jsou pro obec důležité. Pro seniory ovšem se v obci pořádá pouze jedna jediná akce, a tou je setkání seniorů v hospodě „U Džbánu“. Z toho pohledu mi senioři připadají poměrně opomíjení. Pro mladší část populace hospoda „U Džbánu“ pořádá zábavy, ovšem jen v omezené míře. Zapojení školy do kulturního života je podle slov starostky značné, a z výčtu akcí, který mi přednesla, je to jednoznačné. V podstatě není jediná akce pod záštitou obce, kde by škola jakýmkoliv způsobem nefigurovala, ať jsou to různé oslavy, masopust, výstavy, významné slavnostní akce, všude můžeme najít zapojení školy, a to prostřednictvím vystoupení školního pěveckého sboru nebo různých divadelních scének nacvičených žáky základní školy a mateřských škol. Z místních pohostinství se o pozvednutí kulturního života snaží především hospoda „U Džbánu“, a to, jak tvrdí starostka, především z toho důvodu, že ostatní pohostinství nemají vhodné prostory. Konají se zde plesy místních dobrovolnických spolků, zábavy, přednášky a hojně navštěvovanou akcí je pak „Netradiční setkání se školou“, které se zde koná

pravidelně před koncem školního roku již šestnáct let. Nicméně sál hospody „U Džbánu“ starostka označila také za zcela nevhodný z důvodu propojení s pivnicí, kdy zde při pořádaných akcích dochází k neustálému vyrušování programu a pro větší počet návštěvníků je zde nedostatečný prostor. Kostel a místní farnost byly pro starostku těžkým tématem. Určitý vliv na kulturní život vidí, ten se však omezil pouze na rodiny křesťansky založené. Konají se zde také koncerty, jenž se křesťanské tematiky netýkají. Zde opět vidíme zapojení školy, která zde má dvakrát do roka vystoupení pěveckého sboru, v době adventní a v letních měsících. Nejvíce je kostel zaplněn při půlnoční mši na Štědrý večer, kdy se zde sejde opravdu hodně občanů bez ohledu na věk či vyznání. Ovšem zájem „Libchaváků“ o kostel mimo tyto kulturní akce a členů farnosti je velice nízký. O tom jsem se přesvědčila sama při návštěvě nedělní bohoslužby.

Co se týká pořádaných kulturních akcí v obci, starostka jich vyjmenovala celou řadu. Největší oblíbené se těší oslavy masopustu, již zmíněné „Netradiční setkání se školou“, rozsvěcení vánočních stromů a betléma a oslavy 650. výročí od první písemné zmínky o obci konané v loňském roce, na které letos starostka navázala oslavou 1. výročí od této události. Dále pak jsou zde tradiční hasičské plesy, myslivecký a sportovní ples. Co mě mile překvapilo a o čem jsem vůbec nevěděla je pořádání vánočních a velikonočních jarmarků, které jsou podle slov starostky rok od roku více navštěvované.

Paní starostka je se současným kulturním životem spokojena a domnívá se, že je poměrně bohatý. Jako nedostatek zmínila absenci prostor pro pořádání právě koncertů, přednášek a dalších vystoupení. Vyřešení tohoto problému by podle ní mohlo vést k dalšímu obohacení kulturního života.

V rozhovoru s ředitelkou Základní školy Libchavy, paní Mgr. Marií Linhartovou, jsem se zaměřila především na zapojení školy do kulturního života a spolupráci s kostelem, obcí a místními pohostinstvími. Podle velice rozsáhlého výčtu, který mi během rozhovoru přednesla, je škola v tomto ohledu opravdu velice aktivní. Podle svých slov se ředitelka snaží udělat ze školy určité kulturní a komunitní centrum, přičemž dávala za příklad sousední vesnici České Libchavy, kde se veškeré akce konají právě ve škole, a ta je zde tedy místem setkávání občanů a významným „komunitním pojítkem“. Tuhle skutečnost potvrzují také, jí jmenované, akce pořádané na půdě školy – dny otevřených dveří, s nově vzniklým

informačním centrem jsou spojeny projektové dny, kdy si žáci vypracují zadané úkoly, jejichž výsledky pak prezentují před rodiči, dále jsou to jarmarky, kde si občané mohou nakoupit výrobky žáků a posedět si v improvizované kavárničce. Nejenom rodiče žáků školy, ale všichni občané si postupně na tyto akce zvykají, dostávají se povědomí a těší se čím dál větší oblibě. Na otázku, zda mají občané zájem o tyto akce, ředitelka odpověděla: *„No já bych řekla, že se to učí, ... minulý týden ve čtvrtek jsme měli projektový den – čtvrtý, tak ten byl úplně úžasně zaplněný, tam jako to, si myslím, že tolik lidí jsme ještě za ty čtyři projektové dny neměli. Ten byl úplně úžasný.“*

Zapojení kostela se opět zúžilo na to, že kostel poskytuje prostory pro pořádání koncertů pěveckého sboru. Ovšem ředitelka se zmínila také o tom, že se chodí s dětmi jednou za rok do kostela podívat a poslechnout si něco o jeho historii a významu všech církevních artefaktů, které se zde nacházejí, od kostelníka pana Horníčka. To mi připadá velice na místě, protože v dnešní době, kdy děti ve víře nevyrostají, je určitě třeba jim připomenout, že něco takového existuje a alespoň základy jim říct a třeba i podnítit v nich zájem o kostel jako o významnou součást historie obce. Jediné, kdy občané s místní farností spolupracují, je „Tříkrálová sbírka“, již se účastní žáci základní školy jako „Tři králové“ a občané ochotně přispívají.

Vliv hostince se i při tomto rozhovoru stočil k hospodě „U Džbánu“, kde škola každoročně pořádá „Netradiční setkání se školou“, které vzniklo jako rozloučení žáků deváté třídy se základní školou. V zimním období se tu koná ples Sdružení rodičů a přátel školy, kde mají děti ze školy tradiční předtančení.

Paní ředitelka označila kulturní život v Libchavách za velmi bohatý a dokonce podotkla, že kdyby akce měly přibývat, už by se na ně s dětmi nestíhali připravovat. Nicméně opět projevila přání, aby se vyřešil problém s nedostatečnými prostory pro konání kulturních akcí, v sálu hospody „U Džbánu“ je podle ní nevyhovující a nekulturní prostředí.

Kostelník, pan Horníček, a historik, Ing. Urban, oba shodně odpověděli, že kulturní život v obci je velice slabý. Podle pana Urbana téměř žádný. Ovšem upozornil zde na důležitý fakt, že kultura je velice subjektivní pojem. Každý z nás považuje za kulturu něco jiného. Aby se podle něj dalo mluvit o kultuře, musí člověk po takové akci být povznesen na duchu. Cituji: *„A to byla taková nějaká*

nádherná kultura z mého hlediska, která... Zkrátka člověk vyšel jako z kostela a byl malinko jako by povznesej, třeba jako když dete z kina a to kino ve vás něco jako zanechá a dete ven a máte dobrou náladu a ste ráda, že ste člověk.“ Pan Urban nezapřel duši historika a během rozhovoru se při každé otázce vracel do dob minulých a plynule přecházel do současnosti. Vliv školy na kulturní život dnes vidí pouze v iniciativě ředitelky a pěveckého sboru, který vede, a jako kulturní událost zastoupenou školou zmínil „Netradiční setkání“. O hospodě hovořil jako o místě setkávání lidí, ovšem jako místo reprezentující nějakou kulturu ji v podstatě ztratil. Plesy, podle jeho slov, spolky pořádají proto, aby se tam jejich členové mohli „vožrat“. Kostel a farnost, to bylo jeho téma, zde se rozhovořil poměrně obsáhle a vzpomínal na dobu po Druhé světové válce, kdy v Libchavách fara bylo místo, kde farář žil, a kde byl neustále k zastižení. Místní farář tenkrát chodil mezi lidmi, lidé ho znali, a proto za ním šli, když měli nějaký problém. V dnešní době už tomu tak není, lidé do kostela už běžně nechodí, což je škoda. Zcela ale vliv kostela neztratil. Tvrdí, že hodně záleží na faráři, když je dobrý farář, který lidi umí zaujmout a přivést je do toho kostela, může být i jeho vliv značný, za příklad zde uvedl farnost v Lanškrouně, kde působí velice moderní farář Czendlik. Co se týká zájmu občanů o akce konané v Libchavách, tady byl pan Urban také velice skeptický. Zatímco starostka si oslavy 650. výročí od první písemné zmínky o Libchavách z hlediska návštěvnosti pochvalovala, pan Urban byl až zaskočen tím, že se zde sešla pouze asi desetina místních obyvatel. Jako oblíbenou akci zmínil oslavy masopustu a „Netradiční setkání se školou“. Na mou otázku, jestli si stejně jako ředitelka školy a starostka myslí, že by vybudování prostor pro pořádání kulturních akcí nějak pozvedlo kulturní život v obci, odpověděl záporně. Podle něj nemá obec dostatečné finanční prostředky na údržbu takových prostor, ty by pak neměly žádnou úroveň.

To můj čtvrtý respondent, kostelník pan Horníček, přestože nevidí kulturní život v obci jako bohatý, tolik skeptický nebyl. Velice hezky vyprávěl o kostelu a místní farnosti. Bohužel ani z jeho slov se nedal vyčíst zájem občanů o místní kostel mimo pořádané kulturní akce, vyjma již zmíněných rodin žijících ve víře. Je pravda, že na bohoslužbách můžete vidět hodně mladých lidí se svými ratolestmi v kočárcích, ale když se podíváte podrobněji, zjistíte, že jsou to členové právě těchto rodin, které jsou vskutku početné. Nicméně zájem o kostel může podnítit

poměrně nová akce „Noc kostelů“, která se prý těší velkému zájmu veřejnosti. Opět jsme se u tohoto tématu obraceli do minulosti k dobám, kdy faráři žili s lidmi ve vesnici a byli k dispozici 24 hodin denně, chodili mezi lidi. Dnes už to, podle slov pana Horníčka, není možné, protože kněží neustále studují, vzdělávají se, cestují. Co se týká účasti školy na kulturním životě, opět jsme hovořili o „Netradičním setkání“, samozřejmě vánočním a letním koncertě v kostele a také o přednáškách, které pan Horníček dělá žákům. V této souvislosti byl zmíněn také masopust, který se koná za přispění školy a mateřských škol a rozsvěcení vánočních stromů, kde zpívá školní pěvecký sbor. Účast občanů na významných i menších kulturních akcích nehodnotil pan Horníček příliš kladně. Zmínil při tom svěcení zvonů v roce 1999, kde se, jak řekl, sešlo dost lidí, ale z místních minimum. To samé řekl i o loňských oslavách. Pro nezájem občanů byly také zrušeny páteční taneční večery v restauraci penzionu „Hůrka“. Loni zde zkusili poprvé udělat vinobraní, které bylo prý velice povedené. Znovu byla řeč o hospodě „U Džbánu“ jako středisku kultury, mluvili jsme o plesích, „Netradičním setkání“, ale znovu, jako všichni předešní respondenti, pan Horníček mluvil o sálu hospody jako o velice nekulturním prostředí. Cituji: *„To je hrozný přídutí tam, černý stropy, při tom posledním zvonění (myšleno „Netradiční setkání“, pozn. autorky) nedýchatelno, málo místa. Tam to je hrozný.“* Opět zde bylo vysloveno přání na zbudování nějakých kulturnějších prostor, aby bylo vůbec kde ty akce pořádat.

To je ve zkratce z rozhovorů vše. Nyní je potřeba celé to množství informací shrnout a vyvodit z nich nějaké závěry.

7.4. Shrnutí

Když začneme od hlavní výzkumné otázky, tak se v podstatě všichni respondenti shodli na tom, že škola se na kultuře v Libchavách podílí velice a ze zkoumaných subjektů asi nejvíce. Vzhledem ke snahám ředitelky, učinit ze školy centrum obce, což se jí, podle jejích slov, začíná dařit, funguje opravdu škola v obci jako „komunitní pojítka“. Co se místních hostinců týče, zapojuje se v jeden, hospoda „U Džbánu“, a to jen proto, že disponuje tanečním sálem. Jako kulturní činitel z pohledu sociálních aktérů viděna není. Kostel je v naší obci zapojen díky

koncertům školního pěveckého sboru, oblíbeny jsou také tradiční půlnoční mše a „Noc kostelů“. Je to, podle mého názoru, značné zapojení kostela do kulturního života, někde nemají ani to. Ovšem jako již zmíněné „komunitní pojítka“ bych ho neoznačila. Spojuje pouze několik věřících rodin, které se společně scházejí, vzájemně navštěvují a pořádají společné akce. Ve své podstatě jsou ale velice uzavřenou komunitou. Musím ale přiznat, že když jsem v rámci svého výzkumu navštívila nedělní bohoslužbu, atmosféra kostela mi dávala pocit sounáležitosti s ostatními přítomnými. Škoda, že v dnešní době není pravidelná návštěva kostela ukázkou dobrého vychování a počestného života. Možná by k sobě lidé měli blíž.

Z výčtů, které mi přednesli všichni mí respondenti, vyplývá, že kulturních akcí je v obci opravdu hodně a že ta snaha sblížit a spojit občany, tu je. V názoru, zda se to daří či ne, se respondenti rozcházejí. Dotazované ženy vidí účast velice pozitivně a shodně tvrdí, že účast občanů je hojná. Naproti tomu dotazovaní muži tvrdí, že účast z řad občanů je mizivá a akcí se účastní spíše lidé z okolí mající třeba v Libchavách své kořeny nebo je to prostě jenom zajímavá, chtějí se pobavit. Hodně se také těchto akcí účastní bývalý němečtí obyvatelé Libchav nebo jejich potomci.

Bohatost kulturního života Libchav je také předmětem „sporu“ mezi muži a ženami. Ženy si myslí, že ano, a to velmi. Muži naopak vidí kulturní život jako velice chudý.

7.5. Závěr

Na závěr zde budu prezentovat odpovědi na své výzkumné otázky. Odpověď na hlavní výzkumnou otázku: **„Konají se za přispění školy, kostela a hostince v obci nějaké kulturní akce a scházejí na nich občané?“**, zní **ano**. V obci se koná celá řada kulturních akcí ve spolupráci těchto tří institucí a vedení obce. Škola mnohé akce organizuje či se na organizaci podílí a pak se jich její žáci účastní, to je masopust, „Netradiční setkání se školou“, vánoční a letní koncert v kostele, vítání občánků, kde děti zpívají a recitují básně, drakiáda, vánoční a velikonoční jarmarky, kde se prodávají výrobky vyrobené žáky základní školy, ples SRPŠ, pak různé významné akce, jako byly loňské oslavy, a mnoho dalších

menších akcí. Kostel a hospoda se zapojují vesměs tím, že propůjčují prostory pro pořádání těchto akcí. Samostatnými akcemi kostela a farnosti jsou „Noc kostelů“, a půlnoční mše. Hospoda „U Džbánu“ pořádá, ne příliš pravidelně, zábavy a místní spolky zde mají každoročně plesy.

Druhá otázka zněla: **„Mají občané Libchav, bez ohledu na to, zda jsou věřící nebo zda jsou členy místní farnosti, zájem o svůj kostel a můžeme hovořit o tom, že je nějakým způsobem sbližuje?“** Na tu však musím odpovědět záporně, **ne**. Během svého výzkumu jsem od svých respondentů zjistila, že mimo kulturní akce, které se v kostele konají, a těch je velice málo, se občané v kostele nescházejí, když opomineme několik místních farníků a početné věřící rodiny.

O bohatosti kulturního života v obci bychom se mohli dohadovat. Pro každého z nás znamená kultura něco jiného. Ovšem když budeme vycházet z obecně známých funkcí kultury tak, jak je uvádím v 2. kapitole, musíme připustit, že, co se týká funkce *kompensační*, tak v Libchavách mají občané mnoho příležitostí se odreagovat a relaxovat. V tomto smyslu bude odpověď na otázku: **„Je kulturní život v obci bohatý?“**, kladná. **Ano, je.**

Poznámky

---

¹ Axologicko-normativní koncept – na normativní rovině automaticky o občanské společnosti hovoříme jako o hodnotovém konceptu, jako o jistém systému principů, cílů a hodnot. (Müller 2002; s. 17)

² Česká společnost – zde je chápána jako „...společenství lidí podléhajících vlivu formování českého národa na jazykovém základě a hlásící se k českému emancipačnímu hnutí...“ (Müller 2002; s. 104)

³ „Sociologie zemědělství zkoumá společenské vztahy makro i mikrostruktury zemědělství a jejich vztah k jednotlivým společenským jevům i ke společnosti jako celku a procesy, které v zemědělství probíhají.“ (Veselá 1998; s. 4)

⁴ „Sociologie venkova se snaží komplexně postihnout sociálně ekologickou problematiku neměstského (mimoměstského) prostředí života společnosti, vliv přírodních, geografických a ekologických podmínek, sociální problematiku venkova jako celku a její vazby s městskými aglomeracemi.“ (Veselá 1998; s. 4)

⁵ Sociální klima – sociologická kategorie, výslednice působení všech stránek konkrétního sociálního systému; celospolečenské klima se promítá do sociálního klimatu jednotlivých sociálních i teritoriálních prostorů. (Veselá 1998; s. 14 – 15)

⁶ údaj z roku 2009 (Urban, Kacálek 2010; s. 147)

Seznam použité literatury a zdrojů

AULIG, Günther, KLINGBERG, Tina. *Základy ekologie vesnice*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo hospodářství ČR a Ministerstvo životního prostředí ČR, 1995. 178 s. ISBN 80-95368-68-4.

BLAŽEK, Bohuslav. *Venkov, města, média*. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. 362 s. ISBN 80-85850-59-1.

HONZOVÁ, Petra. *Vliv lokálních médií na život v obci Libchavy*. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2011. 78 s. ISBN

HUDEČKOVÁ, Helena, LOŠŤÁK, Michal, ŠEVČÍKOVÁ, Adéla. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. První. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2006. 193 s. ISBN 80-213-1413-3.

KELLER, Jan. *Nejistota a důvěra aneb K čemu je modernitě dobrá tradice*. 1. Praha: Slon, 2009. 176 s. ISBN 978-80-7419-002-5.

MALINA, Jaroslav, DOHNALOVÁ, Marie, MULLER, Kaler. *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Svazek 17 Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost*. Brno: CERM, Masarykova univerzita, NAUMA, 2003. 272 s. ISBN 80-7204-278-5.

MULLER, Karel. *Češi a občanská společnost: Pojem, problémy, východiska*. 1. Praha: Triton, 2002. 256 s. ISBN 80-7254-232-X.

PATOČKA, Jiří, HEŘEMANOVÁ, Eva. *Lokální a regionální kultura v České republice: Kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. 1. Praha: ASPI, 2008. 200 s. ISBN 978-80-7357-347-8.

REICHL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. První. Praha: Grada Publishing, 2009. 192 s. ISBN 978-80-247-3006-6.
SHORT, John Rennie. *Lidská sídla*. 1. Praha: Nakladatelský dům OP, 1994. 256 s. ISBN 80-85841-14-2.

ŠANEDROVÁ, Jadwiga. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. První. Praha: SLON, 2005. 211 s. ISBN 80-86429-40-7.

URBAN, Karel; KACÁLEK, Ladislav. *Libchavy*. 1. Libchavy: Obec Libchavy, 2010. 151 s.

VESELÁ, Jana. *Sociologie obcí a regionů*. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1998. 77 s. ISBN 80-7194-129-8.

Přílohy

Příloha č. 1: Přepis rozhovoru se starostkou obce Libchavy

Datum uskutečnění rozhovoru: 17. 6. 2011

Tazatel: Šárka Šedová, studentka FF Univerzity Pardubice

Respondent: Jana Hodovalová, starostka obce Libchavy

Způsob zaznamenávání: zvukový záznam

Délka rozhovoru: 10 minut 18 vteřin

Otázka:

Vy jste ve vedení obce od roku 2008. Pozorujete nějakou změnu v kulturním životě za to období, co jste ve vedení.

Odpověď:

„No tak předtím je pravda, že se kultura v Libchavách moc nedělala. Od té doby, co jsem nastoupila, tak mým záměrem bylo trošku lidí vytáhnout z těch svých rodinných domků, aby se trošku pospojili zase, a tak jsme začali dělat různé akce, jako je třeba rozsvěcení stromků vánočních, potom masopusty, které už probíhaly dlouho, ale pokračujeme v nich, no a potom takové ty velké akce jako je loňských 650 let. To se nám zrovna hodilo, tak jsme to spojili se svěcením praporu a znaku. No a letošní rok jsme to zopakovali. Víceméně to je díky tomu v takovém rozsahu, že jsme dostali i dotaci z Euroregionu Glacensis.“

Otázka:

Tak obyvatelé si určitě všimli, že kultura se více rozvíjí a já sama osobně slyším jenom kladné ohlasy.

Zmínila jste se o projektu Euroregion Glacensis. Můžete mi ho trošku přiblížit? Může tento projekt nějak výrazněji zasáhnout do kulturního života obce nebo již zasáhl?

Odpověď:

„Tak naše obec vstoupila do sdružení obcí Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis v roce 2010. Již v tomto roce jsme našli partnera z polské strany město Strzelin, se kterým podáváme společné projekty z Fondu mikroprojektů česko-polského příhraničí. Loni i letos jsme byli úspěšní a financovali z těchto fondů loni oslavy 650 let a vánoční koncert v kostele a letos akci, která se konala v červnu. Je to samozřejmě vše za účasti delegace případně dalších účinkujících z Polské strany. Také my se účastníme akcí, které pořádá město Strzelin jak v loňském roce, tak i letos. Tento projekt zasáhl velmi mnoho do dění v obci, protože akcí se účastní pěvecký sbor Libchaváček, fotbalisté hrají zápasy u nás i v Polsku a hasiči se loni v Polsku účastnili hasičských závodů. Dotace činí 85% z uznatelných nákladů a dotace na loňský projekt oslav činila více jak 600 tis. Kč.“

Otázka:

Vy jste tady vyjmenovala nějaké kulturní akce, které se zde pořádají. Jak vnímáte účast na těchto akcích? Myslíte si, že je občané hojně navštěvují?

Odpověď:

„Tak mě velice mile překvapil zájem právě občanů, tím že asi byl velký hlad po těchto akcích tady u nás. Takže i na první rozsvěcení vánočních stromečků bylo, nechci tomu říkat náměstíčko, ale prostě ten prostor u restaurace „Hůrka“ u školy byl úplně plný. Účast na setkáních seniorů třeba má vždycky kolem sto občanů, sto seniorů. No a loňská akce, tam bylo snad 650 lidí, v průběhu dne se vystřídalo. Letos byla účast samozřejmě menší, bylo jinak žánrově zaměřené, ale večer, si myslím, že tam těch tří sta lidí bylo taky. Takže nemůžu si stěžovat, že by občané neměli zájem. Mile mě překvapilo, že opravdu ten hlad tady asi byl a že ta účast je poměrně slušná na každé akci.“

Otázka:

Takže si myslíte, že akce jsou hojně navštěvované. To já si myslím osobně taky, protože se účastním, nebo snažím se, přestože už tady moc často nejsem, tak se

snažím účastnit a pozoruji opravdu, že lidi jsou rádi a že chtějí navštěvovat ty akce.

Jaké akce v obci chybí? Jakého druhu?

Odpověď:

„No z mého pohledu my tady chybí prostor, ale to je vyloženě o tom, že nemáme prostor, kde bychom to pořádali – divadlo, koncerty vnitřní. Protože opravdu není kde. Dělali jsme tady třeba promítání cestovatele, ale když to promítáte v restauraci U Džbánu, kde vedle mají zrovna fotbalisti schůzi, tak to prostě, jako to rušení toho programu. Jinak to bylo úplně úžasný s tím cestovatelem mladým klukem, ale bohužel prostě z tohohle toho důvodu to nemělo ten efekt, jak bych si představovala. Ale do budoucna bysme to možná chtěli řešit přestavbou tělocvičny na víceúčelové zařízení.“

Otázka:

Téma mé práce je: „Škola, kostel, hostinec jako zdroje kulturního života na vesnici“. Já z vlastní zkušenosti vím, že zdejší základní škola se zapojuje do kulturních akcí, ale přece jen už je to pár let, co jsem vyšla. Jak se zapojuje teď? Jakých kulturních akcí se účastní nebo jak hodně se zapojuje?

Odpověď:

„Tak to, co pořádá škola, to je vždycky to Netradiční setkání případně na Vánoce vánoční koncert v kostele a teď jsme je zapojili do programu s tím Euroregionem Glacensis, který je vlastně příhraniční spolupráce s Polskou republikou a máme partnera v Polsku město Strzelin a s nimi vlastně naše škola, s jednou částí toho města Strzelin, s Kuropatnikiem, tam má takovou spolupráci, takže jezdí jejich sbor sem, náš sbor tam a ta spolupráce je docela dobrá. Teďka právě při těch posledních akcích nebo při té poslední akci se prezentovala škola i mateřské školy tady venku na tom prostoru a ta polská škola tady byla.“

Otázka:

Takže škola se zapojuje především formou nebo prostřednictvím pěveckého sboru?

Odpověď:

„Tak nedá se to tak říct, protože tady u té poslední akce měli taneční vystoupení, divadelní vystoupení loni měli takový krátký představení, takže jako bych řekla, že ta škola dává takový průřez tou svou tvorbou, co dělá celý ten rok s těma dětma. Při velikonoční výstavě tady zpíval sbor z družiny třeba a při rozsvěcení vánočních stromečků tam zpívá teda taky Libchaváček. Ale řekla bych, že ten průřez tou školou jako je vidět a že občaní mají zájem o tu školu.“

Otázka:

Vy jste tady zmínila hospodu „U Džbánu“. Zapojují se i jiná místní pohostinství do kulturního života? Někaké kulturní akce se tam pořádají?

Odpověď:

„Tak to bych neřekla, protože nemají ten prostor.“

Otázka:

Jaké kulturní akce se v hospodě „U Džbánu“ pořádají kromě „Netradičního setkání“, které jste již zmínila?

Odpověď:

„Tak většinou si to pořádá potom už ta restaurace sama, a to jsou ty plesy. Nebo spíš nepořádá sama, ale ve spolupráci s těmi spolky, co jsou, s hasiči, se Sokolem, potom tam pořádá zábavy, to pořádá restaurace sama teda, no a my jsme tam jednou zkusili teda to setkání s tím cestovatelem, ale to se nám moc neosvědčilo.“

Otázka:

Takže dostáváme se k roli kostela a místní farnosti na kulturní život. Zapojuje se vůbec ještě kostel a farnost do kulturního života v dnešní době?

Odpověď:

„Tak loňský rok právě tím, že jsme světili vlajku a znak, tak to mělo poměrně dost společného s kostelem a s farností, protože byla mše slavnostní, kde se světily prapor a znak a šel průvod, kde byl pan farář účasten. Pan farář chodí na všechny naše akce nebo faráři ostatní. Teď na těch obou akcích faráři byli. A jinak teda farnost jako taková si pořádá své akce, kde zve ale i občany. Takže mají třeba dolet čarodějnic nebo pořádají nějaké volejbalové utkání tady na tom hřišti za farou, ale řekla bych, že ta účast z té veřejnosti, kromě těch, kteří do toho kostela chodí nebo s tou farností mají něco společného, tak tam je velice malá. Takže většinou jenom ta část těch farníků, kteří chodí do kostela, a nebo těch mladých, co mají ty děti. Ale zase jich tam není až tak málo. To zase to není tak malá skupinka těch lidí, kteří tam chodí.“

Otázka:

Takže se dá říct, že ten vliv tady určitě je?

Odpověď:

„Tak určitě.“

Hmm... Tak to je ode mě všechno. Já vám velmi děkuji.

Příloha č. 2: Přepis rozhovoru s ředitelkou Základní školy Libchavy

Datum uskutečnění rozhovoru: 20. 6. 2011

Tazatel: Šárka Šedová, studentka FF Univerzity Pardubice

Respondent: Mgr. Marie Linhartová, ředitelka Základní školy Libchavy

Způsob zaznamenávání: zvukový záznam

Délka rozhovoru: 20 minut 22 vteřin

Otázka:

Já bych začala hlavně změnou vedení obce v posledních třech letech. Místo pana Kacálka nastoupila paní Hodovalová. Vy vlastně nejste obyvatelkou Libchav, ale mnoho let působíte na naší škole. Takže by mě zajímalo, jestli pozorujete nějakou změnu v kulturním životě se změnou vedení?

Odpověď:

„Tak co se týká kulturního života, tak je, určitě je vidět změna, protože paní starostka, asi tím, že to je žena, vlastně spoustu věcí si vzala pod patronát. Ono nejde říct, že to nefungovalo vlastně do té doby, ale spoustu těch věcí zaštiťuje obec a přibyly třeba některé nové, to znamená oslavy obce, tím, že loni to mělo velký úspěch, tak se to vlastně letos podniklo podruhé a vlastně je to formou projektů Evropské unie, že to spoluorganizuje. Snaží se dělat pro důchodce, jo. Nebo aspoň to, co já vnímám, protože dřív třeba na ty akce jsme třeba byli, pro ty důchodce já věřím, že to fungovalo, ale zas třeba ze strany obce jsme tam nebyli pozvaní, abychom utvořili program. Takže je možný, že ty akce proběhly, ale my jsme třeba o nich nevěděli. Jinak co se týká vítání občánků a takovýchhle věcí, ty vlastně fungují už dlouhodobě, i za pana Kacálka.“

Otázka:

Jakých kulturních akcí se škola účastní, které se konají v Libchavách a jak je zapojena?

Odpověď:

„No... Tady začaly vznikat jakoby tradiční kulturní akce, což je třeba masopust, to vlastně vždycky spoluorganizuje tady víc organizací libchavských a vlastně škola je součástí těch všech organizací a je spoluorganizátorem. Takže určitě to je „masopust“, kde vystupují děti, pak je to třeba tradiční akce už drakiáda, potom je to vítání občánků, kde vystupují naše děti i děti z mateřských školek, které patří pod nás, pod školu, z těch dalších tradičních akcí, tak to jsou právě projekty spolupráce s Polskem. To je na... projekt Glacensis pod Evropskou unií a... přemýšlím ještě, ale žádný jiný snad projekt takový, čeho by se třeba škola účastnila... Děláme tady třeba letní zpívání nebo koncerty vánoční v kostele, ale to spíš bude asi pak patřit pod akce ve spolupráci s kostelem. Nevím, jestli tam třeba to Netradiční setkání a takový, to vlastně není..., nemá až tak spojitost třeba s obecním úřadem, ale samozřejmě vždycky tam paní starostku rádi uvidíme nebo zástupce její z obce nebo ze zastupitelstva, takže to je už šestnáctý ročník Netradičního setkání, který děláme v restauraci U Džbánu, pak je to letní zpívání, kdy vystupuje pěvecký sbor a jeho sólisté, po dvakrát už nám to povolil pan farář, že jsme vystupovali v kostele, kde je taková kulturnější atmosféra, protože my tady žádný kulturní jiný stánek nemáme, a pak je to ještě vánoční koncerty, které pořádá pěvecký sbor Libchaváček a jeho sólisté a tam se již tradičně domlouváme s panem farářem Brokešem.

Otázka:

Jaké kulturní akce v obci chybí nebo do jakých by se chtěla škola ještě zapojit?

Odpověď:

„No já si myslím, že těch kulturních akcí je tady opravdu hodně. To že... Možná ještě bych připomněla k těm společným akcím obce a školy, tak to je rozsvěcení stromečku, to je vlastně úplně nová akce, kterou zavedla paní starostka a to si myslím, že je hrozně pěkná akce. Oni opravdu lidi, řekla bych, že tady čekali na takovouhle možnost, kde by se společně setkávali a vlastně to společný setkání se uskutečňuje tady mezi prostorem, mezi školou a Hůrkou, což tvoří takový malý náměstíčko a vlastně probíhá tam i ohňostroj u toho, pěvecký sbor tam zazpívá tři nebo čtyři písničky, jo a je to hrozně příjemná atmosféra a to si myslím, že se

velice podařilo, tady akce je moc moc pěkná. Ale jinak z těch kulturních akcí, já si myslím, že to je poměrně dostatečný nebo aspoň já to tak vidím se svého pohledu. Je možný, že třeba libchavští občané by třeba přišli ještě na některé jiné věci, ale ono... my tím, že máme i svoje vlastní akce a teď ještě ty společný obecní akce, tak si myslím, že už je to tak akorát, že možná, kdyby to začalo přibývat, že bysme nestačili nacvičovat. Ještě třeba ve spolupráci děláme taky vánoční výstavy, kterou pořádají na obci, tak oslovují školu vždycky, aby přišla udělat kulturní program, a ještě se zúčastňujeme společných akcí na vánočním jarmarku, a nebo na velikonoční výstavě, kterou zase pořádají ženy, teď nevím, jak se jmenujou, to je nějaký...nevím... jo tak ty vlastně nás oslovují zase, né že bysme tam dělali program, ale že bychom, že tam dáváme výrobky, jo. Tady těch vánočních a velikonočních výstav se zúčastňují spíš mateřské školky, protože my si vlastně děláme, ten vánoční jarmark si pořádáme jako škola sama a už bysme zase nestíhali tolik výrobků, no, abysme pokryli dvě výstavy.“

Otázka:

Já jsem dělala rozhovor s paní starostkou, myslím v pátek, a ta se zmínila o absenci vlastně vnitřních kulturních akcí, že tady není prostor pro pořádání koncertů...

Odpověď:

„Tak to je... tady nejde spíš jako o takovou kulturní akci, ale my nemáme žádný stánek, kde by se tohle všechno dalo pořádat. A my... spousta rodičů už, protože třeba to Netradiční setkání to je takový asi pro nás nejvíc bolestivý, protože ty sis to vlastně osahala na vlastní kůži, že ty prostory U Džbánu jsou opravdu nevyhovující, jo, nemáme žádný zázemí pro to, aby se děti měly kde převlíkat, nemáme kulturní prostředí, kde by si rodiče sedli a přišli si v klidu poslechnout program, sice žádáme každý rok, aby nám třeba lidi si nenakupovali občerstvení přímo z té části restaurace, kde se vystupuje, ale prostě nejde tomu nějakým způsobem zabránit, a spousta rodičů už přišla s nápadem, že bychom třeba mohli jezdit buď do ústeckého divadla, nebo do ústecké základní umělecké školy, ale my jsme to zvažovali, a myslím si, že jsme tady dost o tom i diskutovali, ale pro nás je to pak neproveditelné co se týká prostě té praktičnosti. Tam děti, jak to tam, jak to

prostě provést. Není to realizovatelný pro nás, jo, co se týká organizace. Takže i letos jsme prostě to rodičům, některým rodičům jsem to i vysvětlovala, protože se opravdu na mě už obraceli. My většinou, když děláme to Netradiční setkání, tak to už je vlastně ke konci školního roku, kdy ty teploty šplhají poměrně vysoko a U Džbánu bývá někdy až 35°, a myslím si, i více stupňů, což je obdivuhodný, že to tam ty děti vůbec udýchají a rodičům... prostě ta atmosféra je tam opravdu... není to kulturní prostředí, tak to říct. Takže s paní starostkou už jsme o tom mluvili a prostě budeme čekat, ona se bude snažit předělat nějakým způsobem, získat projekt na tělocvičnu, protože sice tam by byl prostor, ale zase akusticky je to absolutně nevyhovující. Tam se zpívat ani nic jiného, hudba pouštět, nemůže, tam by se to tlouklo ode zdi, no, nejde to. Nejde to udělat. A já vlastně třeba teď jsem byla v Klášterci, jo, že jsou daleko menší, nebo jsou vesničky tady v okolí, které mají nějaký kulturní domy, který my jsme třeba před lety měli taky, ale ten se zboural, a já věřím tomu, že, protože to nechybí jenom nám, ale i důchodci se setkávají, mohli by se tady dělat víc kulturní akce, co si myslím jako pro obyvatele Libchav, ale ty prostory k tomu fakt nejsou. Já jsem hrozně ráda třeba v tomhle, že mně vychází pan farář, že nás pouští i na letní zpívání do kostela.“

Otázka:

Vy tady zmiňujete vlastně spolupráci s kostelem. Mohla byste mně nějak popsat nebo vyjmenovat akce, na kterých spolupracujete s hospodou „U Džbánu“ a s kostelem?

Odpověď:

„Tak v hospodě U Džbánu tam podnikáme vlastně to Netradiční setkání, a pak ten svaz žen nebo ten Český červený kříž, já opravu taky nevím, co to přesně je, ale ty „libchavské ženy“ tady tam pořádají vlastně... pořádají tam ty výstavy, ať je to velikonoční nebo vánoční a bývá tam i posezení s důchodci, což organizuje obec, no to je... a Netradiční setkání jednou ročně. To je k té spolupráci se Džbánem. A s kostelem, tam ta spolupráce probíhá... vlastně začínáme v zimních měsících, kdy teda žádám pana Vladimíra Brokeše, jestli, to je místní farář, nebo to je farář z Ústí nad Orlicí, který má tudle farnost libchavskou, tak nám propůjčuje prostory pro vánoční koncert, jak už jsem říkala to je Libchaváček a jeho sólisté, potom tam

chodíme s dětma na... třeba prohlídnout si kostel, kde pan Horníček, který dělá kostelníka, tak vlastně dětem vypráví o kostele a seznamuje je, co tam všechno můžou vidět, aby věděli, když tam přijdou dovnitř, co kolem nich je a... to je další spolupráce. To vlastně se domluví vřdycky s panem farářem a on souhlasí s tím, že tam můžeme jít, ještě se nikdy nestalo, že by odmítl náš návrh a já už si to pak domlouvám s panem Horníčkem. No a pak je to to letní zpívání, který nám teda povolil taky, což nemá vlastně žádnou spojitost s církevní tematikou nebo s náboženskou a já vlastně i na ten vánoční koncert mu musím vypisovat seznam písní, který tam budeme zpívat. Takže ten... to že nás nechá tam v létě zpívat písně, který jsou vlastně úplně mimo tu tematiku církevní, tak za to jsem hrozně vděčná.“

Otázka:

Takže ten vliv toho kostela vlastně na místní občany, jakože nějaký církevní, už nepociťujete v dnešní době?

Odpověď:

„No já vím, že tady děti, nebo jsou to spíš takový rodiny, který chodí hodně do kostela, a ty rodiny jsou poměrně početné, takže i vlastně... Já nevím, v jakým slova smyslu bych to mohla říct, ten vliv toho kostela. Já když vím, že pan farář vychází nám vstříc, tak my mu třeba vyjdeme vstříc, když potřebují sbírku třeba Tříkrálovou sbírku, tak se obrátí na mě, my to tady vyhlásíme rozhlasem, shromáždíme vlastně zájemce a oni si potom přijdou a ty lístečky si od nás vyberou nebo třeba teď, když už druhým rokem tady probíhá Noc kostelů, takže zase my jim vyjdeme vstříc tím, že to tady oznámím, že mezi děti rozdáme lístečky, prostě tímle způsobem si vycházíme vstříc, že oni nám poskytují prostory a my zase jim děláme takovoudle propagaci, když jsou nějaký... to sou, třeba ta Noc kostelů, to je celorepubliková akce a myslím si, že jestli ne celosvětová. Víam, že třeba Polsko je do toho zapojené taky, ale nevím, které jiné státy. Ale jinak ten vliv církve nemůžu říct. Pan farář jako přednášky žádný nám nedělá, že by nám něco dělali, něco takovýho, to ne. Někdy třeba na těch koncertech vánočních pan farář je pozván vřdycky, aby třeba řekl pár slov, což k těm Vánocům určitě patří. Ale jinak do školy, že bysme si ho zvali, to ne.“

Otázka:

Já si vzpomínám, že základní škola mívala i předtančení na plesech. Funguje to ještě teď?

Odpověď:

„Noo... To jsem ráda, žeš' to, Šárko, připomněla, protože to je vlastně další spolupráce se Džbánem určitě, a to je ples SRPŠ, to je vlastně ples Sdružení rodičů a přátel školy a určitě to je vlastně ve spolupráci škola a rodiče a k tomu nám poskytují prostory a škola tam zajišťuje... zajišťuje vystoupení – předtančení, a jinak o všechno se starají rodiče.“

Otázka:

Jak častá je účast zástupců základní školy na kulturních akcích? Kolikrát do roka si tak myslíte, že vystupujete? Asi to bude poměrně dost často, podle toho, co jste mi tady všechno vyjmenovala.

Odpověď:

„Noo... Jako těch akcí říkám, vždycky jsou na podzim, ať je to drakiáda, ale já teď tím, že k nám patří mateřská škola, takže jako tím pádem my se zúčastňujeme spousty akcí, tím že vlastně je tam buď zastoupená jenom základní škola, nebo třeba zase jenom mateřská škola. Na masopustu třeba tam se účastní všichni tři – horní školka, dolní i základní škola, ale abych takhle ty akce rychle spočítala. Já si myslím, že jsem takhle asi o těch všech akcích jsem mluvila. Ono někdy akce přibudou, třeba jeden rok jsme měli „vypouštění balónků“, jo, to byla taky taková celorepubliková akce, kdy si přišli rodiče vypustit se svými dětmi balónek, na který si napsali přání, a v jednu chvíli se to prostě všechny ty modré balónek vznesly k obloze, ale tady z těch tradičních bych řekla, že to je tak asi všechno. Tady jde vyloženě jenom o tu spolupráci s obcí, že jo?“

No tak všeobecně, kde se mohou občané setkávat.

„Jako občané se samozřejmě můžou setkávat i tady ve škole, protože máme projektové dny, jo, tak máme školní informační centrum, co že je projekt Evropské unie a vlastně děti podnikají expedice, kde mají různé úkoly, ty úkoly potom zpracovávají, pracují s informacemi, a pak to vlastně dvakrát nebo třikrát do roka bývají projektové dny, kdy dopoledne si to vyzkouší vlastně pro sebe, mezi sebou, mezi třídami navzájem a večer je to pro rodiče, takže i tady je vlastně možnost setkávat se ve škole. Míváme dny otevřených dveří, kam zase můžou přijít rodiče. Děláváme ty vánoční jarmarky, tak to, si myslím, že bylo úžasný letos, protože poprvé jsme to dělali ve škole, bylo to spojeno i se dnem otevřených dveří, tak to bylo moc pěkný, a vlastně jsme udělali v jedné třídě i kavárničku, kde lidi mohli posedět, a opravdu poseděli teda, nakoupili si a mělo to velký úspěch teda.“

Otázka:

No já musím říct, že je toho dost teda. Já si opravdu nepamatuju, že by toho bylo tolik.

A jak pociťujete zájem občanů. Myslíte, že mají zájem?

Odpověď:

„No já bych řekla, že se to učí, jo, že opravdu se snažíme. My když jsme dělali ze začátku, když jsme začínali s těmi akcemi, tak spousta rodičů byly takový odezvy, že třeba byla nízká informovanost, jo... Tak ale myslím si, že to nebylo až tak z naší strany, že fakt jsme se vždycky snažili udělat maximum, takže děti nosí, vlastně každý nese domů lísteček s pozvánkou, píšeme to na webový stránky, píšeme to do zpravodajů, hlásí se to rozhlasem, jo, že už si neumím představit, jak ještě víc to prostě dát mezi veřejnost, ale já si myslím, že teď, už třeba teď na poslední, minulý týden ve čtvrtek jsme měli projektový den – čtvrtý, tak ten byl úplně úžasně zaplněný, tam jako to, si myslím, že tolik lidí jsme ještě za ty čtyři projektové dny neměli. Ten byl úplně úžasný. Na Netradiční setkání, to už má takovou tradici, že tam je právě spíš problém s tím, že se spousta rodičů dovnitř vůbec nedostane a tam by opravdu, tam bych strašně moc fakt prosila, kdyby to obec nějakým způsobem dotáhla do zdárného konce a měli jsme nějaké hezčí prostory. To nám moc chybí.“

Otázka:

Dal by se kulturní život v obci ještě něčím oživit za přispění školy? Čím? Měla byste nějaké nápady?

Odpověď:

„Když já si myslím, že opravdu v současné době, si myslím, že to je tak nabitý, jo, že my nemůžeme přidat žádný jiný akce, co se týká těch jarmarků, protože děti vlastně v září začnou vyrábět na Vánoce. A mezi tím ještě dělají zase další věci, který by měly plnit, že jo, v rámci osnov, takže to si myslím, že je dostačující, od Vánoc vyrábějí na Velikonoce, což už nemůžem, nemůžou to dělat každý rok, protože je už to potom nebaví, a se sborem to je taky tak akorát, že vlastně půl roku zkoušíme vždycky na vánoční koncert a půl roku zkoušíme na letní zpívání, takže tam mezi to vlastně vkládáme ještě sólisty, protože těch je tady zatím vždycky dost, tak to... chodí si zazpívat na vítání občánků, tam, si myslím, že se předvedou úplně úžasně, vlastně zúčastňují se i soutěží. Já mám pocit, že to je tak akorát, že bysme to nestíhali už. Nestíhali bysme připravovat na to děti, nebo aby děti připravovaly výrobky, že už bysme toho opravdu měli mnoho. Pokud nás samozřejmě, protože tím, že tady ještě úžasně funguje i školní družina, a ta je vlastně schopna připravovat program taky, takže paní starostka buď třeba osloví nás, jako sbor, což je třeba to rozsvěcení stromečku, a zase teď, když měli výstavu velikonoční na obci, tak oslovila družinu, a tam to je takový zpěvavý u nás v té družině, tam je paní Čermáková a ta fakt se tomu hodně věnuje, a oni vystupují, tam je takový malý sboreček, vlastně tam zpívali a tam měli nádherný program.“

Hmm... takže vidím, že kulturní život je bohatý, škola se zapojuje hodně.

„Hodně, no... Já si myslím, že na té vesnici by to tak i mělo být, no. My jsme... představa byla taková, že opravdu ty rodiče zkusíme natáhnout, aby opravdu ta škola byla takový centrum, jo, to si myslím... já pořád totiž mám na paměti tady sousední Český Libchavy, a tam opravdu ta škola, to je takový srdce té vesnice a já kdykoliv jsem tam přijela, ještě když tam dělala ředitelku paní učitelka Hradecká, tak prostě ta škola, to to prostě všichni tam chodili do té školy hrozně rádi, tam se

pořádali jakýkoliv výstavy, cokoliv se dělalo v té obci, tak všechno se dělalo ve škole a mně se hrozně líbilo... právě tu představu jsem měla i já, že se pokusíme naučit ty rodiče sem chodit, jo. Nebylo to zvykem a jde to krůček po krůčku, ale díky teď třeba i té mladé generaci, která tady zůstala, to jsou naši bývalí žáci a už vlastně mají děti, ať ve škole nebo ve školkách ještě, tak se utvořila taková bezvadná parta lidí a už se dá říct, už jsou to tady Libchaváci, a ti začali už se hodně těch akcí zúčastňovat a řekla bych že, i ten masopust a jakýkoliv jiný akce, že jsou rok od roku víc naplněný, nebo jak bych to řekla, že ta účast tam je vždycky větší a větší.“

Ode mě je to vše. Děkuji za váš čas.

Paní ředitelka se pak ještě po ukončení rozhovoru rozpovídala o tom, že jí stále ještě trošku schází větší spolupráce a výměna informací mezi školou a vedením obce, že se třeba stane, že škola pořádá výstavu a za týden je pak výstava na obecním úřadě. Takové akce by se přitom daly pořádat společně, kdyby právě výměna informací fungovala.

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru s libchavským spisovatelem a historikem

Datum uskutečnění rozhovoru: 23. 6. 2011

Tazatel: Šárka Šedová, studentka FF Univerzity Pardubice

Respondent: Ing. Karel Urban, autor knih o historii Libchav

Způsob zaznamenávání: zvukový záznam

Délka rozhovoru: 45 minut 46 vteřin

Otázka:

Vy jste významnou postavou obce Libchavy, teda alespoň podle mě, z hlediska historie, zabýváte se historií obce, takže si myslím, že víte o Libchavách jako jeden z občanů asi nejvíc. Zajímalo by mě, jak vidíte vliv školy, kostela a hospody na kulturním životě obce a jestli se dá ještě vůbec v dnešní době mluvit o nějakém vlivu kostela.

Odpověď:

„Já sem už o tom, když ste se mi ozvala, tak sem o tom přemýšlel, ale došel sem k závěru, že to nemám žádným způsobem zanalyzovaný. Já sem se nějak zabejval historií, protože u nás v Libchavách se spoustu věcí změnilo po druhé světové válce, a vlastně sem neznal to, co bylo před druhou světovou válkou, tam bysme mohli nějakou kulturu ještě vystopovat, si myslím, ale nemyslím si, že by v současnej době bylo... neexistovala žádná kultura v Libchavách, že jo. Určitě nějaká trošku kultura existuje, ale záleží na tom, čemu my říkáme kultura, že jo. Takže škola se nějakým způsobem zapojovala, mně je šedesát let, tak za těch šedesát let, co si jako pamatuju, nebo za pětapadesát let, tak si tak jak... nějakým způsobem, vidím zapojení školy, a to bylo v mejch dětskejch letech teda, sme hráli divadlo třeba, že jo, to už se dneska nehraje, a vlastně se to redukovalo jenom na iniciativu místní ředitelky, která má tady pěveckej sbor těch malej dětí až do vlastně devátej třídy a s nima vystupuje, dejme tomu dvakrát ročně, tady v Libchavách, jednou v Ústí na Ústí v pohybu, a pak možná nějaký vítání jara, nebo... ne, prázdniny, když je konec školy, že jo, to bylo včera, myslím, byla nějaká akce. Byla ste tam?“

Nebyla jsem tam. Nestihla jsem to. Ale „Netradiční setkání“ znám, několik let jsem se této akce sama účastnila.

„No, no... a... hmm... já nevím, v dnešní době je to všechno, ta kultura na vesnici a kultura vytvářená občany, je velice problematická, protože lidi mají velkej vzor v televizi, ke sou prvotřídní umělci, že jo, a vlastně se styděj kolikrát vystupovat před svými sousedy a... že jo, nebo s nějakým neumětelstvím, protože mají na obrazovce prvotřídní umělecký výkony. Takže je to problém, no, neustále... a teď se dostáváme zase vod školy k hospodě, že jo, tak co je tady z kultury, v uvozovkách, v hospodě, že jo, jediné nějaký plesy, který dělají spolky – mysliveckej, sportovní, nějakej... Tělovýchovná jednota Libchavy, škola SRPŠ dělá nějaký plesy, ale to je v omezenej míře a vždycky se to týká jenom třeba rodičů dětí, který choděj do školy a... no a dřív třeba u nás v Libchavách byli, byla jedna velká kapela, která měla svýho dirigenta a vlastně se účastnila všech bálů, a nejenom bálů, taky hrály třeba, když byla svatba někde, a nebo na pohřbech, že jo, a v dnešní době žádná kapela taková nějaká velká není, jsou jenom vlastně dvě hudební tělesa, myslím, nebo... a to je ta Frimlová a za libchavský těleso můžeme Fernetšok, říct tak, že jo třeba. No a já nevím, když přejdem třeba k hospodě, tak hospoda to je místo setkávání lidí, ale já zas asi nejsem správný měřítko, já do hospody nechodím. Samozřejmě hospoda má nějaký svý štamgasty, ale nemyslím si, že by to zrovna byli lidi, který tady reprezentujou nějakou kulturu. A já, jako když se podívám na sebe a na svý děti, když mi jedeme někam za nějakou kulturou, která se netýká televize, třeba nějakej koncert nebo Lord of the dance, nebo něco takovýho, tak jedem do Prahy, do Pardubic, do Hradce, nebo i do Vídně, nebo do Bratislavy, podle toho kde, co je, že jo. A taky si vybíráme takový špičkový umělce. Jako nemáme představu, že bysme šli v Libchavách na něco takovýho, to, co tvořej místní. Ale samozřejmě, už to vidím, že, až naši vnuci budou tak velký, že budou vystupovat v nějakých drobnějších scénkách, tak my tam jako prarodiče půjdeme potěšit svý duše, no.“

Otázka:

Takže ještě abych se vrátila k tomu kostelu, já jsem mluvila už s paní ředitelkou základní školy a s paní starostkou, a ty hovořily o kostelu především jako o místě,

kde se vlastně konají ty koncerty pěveckého sboru, a vlastně zdůvodnily to tak, že tady vlastně chybí nějaké vnitřní prostory pro pořádání těch kulturních akcí, nějaký kulturní dům. Vidíte to stejně?

Odpověď:

„Já to tak nevidím.“

Myslíte si, že i kdyby tady ty prostory byly, tak by se nic nezměnilo?

„Kdyby tady ty prostory byly, tak by obec neměla na jejich údržbu, ty prostory by neměly žádnou úroveň, nikdo by tam nechodil, nebo by tam chodila velice omezená, omezeně lidí. Moje žena byla ředitelkou, poslední ředitelkou, místního kina. A v roce asi devadesát dva, nebo já nevím, to zrušila, protože do kina muselo přijít minimálně čtyři lidi a někdy to dopadlo tak, že si ty uvaděčky a vona, kteří tam byly, a ta paní, co prodávala lístky, tak si koupily čtyři lístky, aby se to mohlo promítnout. Ale to byla věc značně dotovaná z obecního úřadu, protože to by z těch čtyřech lístku, nebo z deseti, když byl nákej... takže... a vlastně kina zahynuly, kino, to je taky nějaká kultura, že jo, ale kina zahynuly ve všech obcích. Zůstaly jenom ve velkých městech kolem sto tisíc obyvatel, a to jenom kolem Cinestar, nebo tědle velkých kin, protože já už bych dneska taky nešel... do Ústí na kino nejdu, protože tam si nemůžu sednout pohodlně, že jo, kdežto v Cinestaru si pohodlně sednu, ale zas mně tam vaděj ty... ta kukuřice a ten popcorn a takový věci, a ten bordel, kterej tam je pod nohama. Takže tam by se, já nevím, vy se zabýváte jenom současností, jo, ale vono to je na vesnici strašně složitý, protože po válce vlivem komunistický ideologie vlastně byla struktura vesnice absolutně rozbitá. Už my ani neumíme... já osobně neumím definovat, v čem bydlím, jo. Vesnice, tam, kde sou soukromý hospodáři, kde sou sedláci, kde je to obyvatelstvo nějakým způsobem rozvrstvený a na sobě nějakým způsobem závislý, jo, jako v těch... v Rakousku nebo v Německu, kde nedošlo k tej devastaci venkovského osídlení, tak tam asi... Nebo takhle, když sem se s tím zabýval z hlediska historickýho, tak ještě za První republiky u nás třeba sedláci byli nositelé toho, že jednou za rok si vzali na sebe kroj aspoň, jo, a byli to většinou sedláci, protože ten kroj už pak představoval, voni v něm nechodili normálně, ani

to nebyl pracovní oděv, ani normální oděv, ani slavnostní oděv, voni ho nosili, protože sedláci to jsou nositelé tradice a ty jsou strašně přivázaný k zemi, že jo, a nemůžou jako vzejít, protože tady mají dvacet hektarů, nebo patnáct hektarů země, kterou každý rok obdělávají a tak dál, takže zároveň byli nositelé nějaké tradice a mnoho těch sedláků nebo selek mělo zálibu třeba v ochotnickém divadle nebo v různých věcech, jo, a nebo jako mecenáši. Třeba v Cakli na statku 26 byl sedlák, kterej poskytnul doživotní přístřeší jednomu řezbáři, kterej vytvářel krásnej řezanej betlém, kterej se ztratil, nevím, kde je, byl šest metrů dlouhej, a vytvořil... To je taky část té vesnické kultury, takovejde betlém, a můj táta mi říkal, že každý rok před Vánoce se tam chodili na něj dívat, voni ho postavili, a ten řezbář tam byl deset let, než umřel u nich. A von byl na stravu a vlastně tenkrát neexistovaly žádný peníze takový, že jo, penzi měl jenom státní úředník, a nebo někdo, kdo si teda vodkládal na knížku a podobně, jinak povinnost dětí bylo postarat se o svoje rodiče, že jo, tak to byl nějaký řezbář, sám, tak ten sedlák si ho přivez někde z Krkonoš vod někud' a nechal ho tady dožít, a ten mu vytvořil nádhernej betlém za deset let. No ale ten Roller, von se menoval Roller ten sedlák, ten byl pak vodsunutej v pětáctýřicátým, no a ten betlém je pryč, nevíme, kde je vůbec. Tak to byla taky taková kultura. A teď ty sedláci, těch sedláků bylo v Libchavách padesát, to jsou všechny ty statky tady nahoře, který jsou, že jo, to libchavský údolí má takovejde tvar (rukama naznačuje tvar údolí z tvaru „V“ s kulatými návršími po obou stranách), pak vostrý t, a na těch hranách jsou ty statky, a těch statků bylo asi padesát, a ty sedláci s těma lidma kolem, s těma chalupářema, byli strašně provázaný a strašně závislý na sobě, sedlá v létě potřeboval pomoc, protože se všechno dělalo ručně, tak potřeboval pomoc těch chalupníků a chalupníci zas potřebovali toho sedláka, aby jim půjčil koně, aby si mohli zvorat políčko a takovýde věci, že jo, třeba když měli krávu, tak to dělali krávou, ale zas sedlák jim pomoh' jiným způsobem. A v nejhorším případě teda sedlák jim dal potraviny, protože tenkrát ještě existovalo to, že celý léto, jaro, léto, podzim lidi dělali všechno proto, aby přes zimu neumřeli hladý, že jo, takže si museli vytvořit zásoby, no a, abysme se neutrhli vod tej kultury, a tak ty sedláci... tak to byla nějaká třída, že jo, sedláci, pak pod nima byli nějaký chalupníci, a to byli dělníci z fabrik, většinou z Ústí nad Orlicí nebo z blízkosti, dělníci textilních fabrik, ale pak byli ještě různý řemeslníci, kteří tady bydleli a měli doma nějakou malou živnost,

třeba nějaký strojník nebo něco takovýho, pak byli učitelé, a ty učitelé, to byli vlastně nositelé kultury, ale který využívali těch sedláků k tomu, aby měli zdroj peněz na tu kulturu, nebo nejenom peněz, ale povozy a přivízt něco, a byly dožínky, tak všechny vozy, sedláci se chtěli jako ukázat, tak vyzdobili všechny své vozy, naleštli koně, postroje a všechno a událi nádhernej průvod a hudba při tom, že jo, hrála, a vlastně tomu se říká Fasching německy, tohle slovo přejali i Moraváci, to znáte, že jo, je to masopust třeba, no, nebo když sou pak dožínky, tak několikrát ročně bylo několik takovejch kulturních akcí, no a dneska vlastně vám neumím takhle jako z hlavy říct, v jakým systému vlastně žijeme, že jo. To město, to se moc nepřerodilo. To principiálně je pořád stejný, ale je tam nějaká struktura, tak struktura, sice chudší, ale byla i za První republiky. Ale co vesnice? Ta se úplně jako přerodila, tady se z těch sedláků stali námezdní zemědělský dělníci... Já nevím, jestli mám vo tom vůbec jako mluvit, jo, je to strašně široká problematika a vlastně podívat se do nitra kulturnosti na vesnici je strašně složitý a bez té minulosti se to pro mě nedá, jako to jenom vytrhnout, jo. To jako by mohli hodnotit komunisti, jo, že: „Joo tady máme na vesnici, nějaká muzika nám hraje...“, a tak dál. Ale byly by to věci, který si voni přejou, ale který ve svý podstatě nejsou, jo. Třeba my sme chtěli pozvednout nějaký patriotismus, a taky trošku přinýst malinko kultury do vesnice loňskejma oslavama, že jo, a já sem byl jeden z těch, který jako měli něco na starosti, nějaký úsek toho, a pak když byly ty oslavy, tak sem řek': „Já nic dělat těďka už nebudu, organizovat. Já chci fotit jenom.“ A tak sem fotil ten průvod, a pak ty různý proslovy, který tam byly, a když sem si pak prohlížel ty fotky a počítal sem si na počítači ty lidi, který tam byli, tak sem zjistil, že jich bylo dvě stě nebo dvě stě třicet, a polovička z nich byla odjinud, z Ústí třeba, protože je to zajímavá, a nebo svý kořeny měli kdysi dávno v Libchavách, a v Libchavách je tisíc sedm set lidí, bydlí, v normálních Libchavách, že jo, a teď si vemete, že přišla desetina asi na ty oslavy. Já pak nevím, jak, vono se to pak prolínalo a večer, když už byla zas nějaká hudba pro mladý, tak přišli nějaký mladý, já nevím, kolik jich bylo, to už sem to pak nepočítal, že jo, ale... Takže jako přinýst do vsi nějakou kulturu z vrchu je taky složitý a je to vždycky pro nějaký segment obyvatelstva po stránce věku třeba, že jo, co se snažila třeba nebo snaží tady starostka, že ten Kinematograf, a to si taky myslím, že je to takovej nějaký anachronismus, že se to někomu líbí, tak to dělá, no... Nevím. Ne, ale kultura, to

je subjektivní, značně subjektivní záležitost, to znamená, vám se něco líbí, mně se to nelíbí absolutně, že jo, a mně se něco líbí a vy byste za to nedala ani zlámanou grešli, no, takže to je ta subjektivita tej kultury. Já nevím, co si z toho vezmete. Bylo by dobrý jako zkusit... Bysme se měli vrátit třeba zpátky k tomu kostelu, že jo. Dřív ten kostel byl určitým... Takhle zasej to nejde, to jako rozšířit, říct kostel. Kostel to je budova, že jo, to nic neznamená, ale farnost, to je něco jinýho. Farnost je skupina lidí, který se zabývají, nebo který sou nějak nábožensky založený, a maj potřebu se nějak shromažďovat a mít teda svýho představenýho a chodit na mši a modlit se a žít křesťanským životem čistým a tak, i když já nevím, jestli se jim to dost dobře jako daří jako plnit tech deset přikázání. Třeba ve Spojenejch státech, tam sou ty farnosti, že je vždycky představenej farnosti, a to není farář, ten organizuje a voni si řeknou třeba: „Za tejděn uděláme charitativní sbírku.“, že jo, a maj sbor kostelní a voni při tej charitativní sbírce zazpívají. Gospely znáte, že jo, třeba ty černoši, když to sou. Ale mně třeba na kostele se hrozně líbilo, jediný co, čeho by se lidi mohli zúčastnit, je, když sami tvořej tu kulturu, jo, to znamená, mně se strašně líbilo v kostele, když sme zpívali, a to sem cejtil jako tu sounáležitost s těma sousedama Ale já sem třeba ministroval do svejch jedenácti let, takže já sem to chápal, pak sme to měli zakázaný pod různějma sankcema – ty dospělý, že budou vyhozený z práce a všechno možný, a faráře nám zavřeli tady a tak, že jo, ale do tej doby sme tady měli faráře, a ten se menoval Nováček, a vypadal úplně stejně jako Honza Nedvěd. Víte, kdo to je Honza Nedvěd? No, ten má pěkný písničky, ale charakter smradla... já nevím. Charakter hroznej teda, jako když ho vidím, co sem si přečet, ale vo to nejde. Takhle vypadal náš farář, a ten měl takovej zvonivej hlas v tom kostele, že když zpíval, tak se mně zdálo, že každej kout toho kostela je vyplněnej tím tónem, nebo tou hudbou jako, a ted' všichni zpívali. A ted' kdyby tady byl nákej farář, kterej... třeba jako je v Lanškrouně Czendlik, nebo něco, kterej by uměl ty lidi dát dohromady a začít zpívat, nejenom ty náboženský písňe, ale takový náký písňe, který by ty lidi uměli zazpívat, ale aby je to jako potěšilo a pozvedlo v duchu, jo, to by bylo něco úžasnýho. To vždycky mně chodil mráz po zádech jako v tom kostele, když tenkrát ještě ten kostel byl dost jako naplněnej a ten farář žil tady, chodil mezi lidma, lidi ho znali, když něco potřebovali, šli za ním, když von potřeboval, třeba můj táta byl elektrikář, tak byl u nás každou chvíli: „Hele zasej nejde pračka Božce.“, to byla

kuchařka jeho, a při tom si tam sednul a máma mu dala polívku třeba nebo něco, a vykládali s tátou a já sem je poslouchal, že jo, a tohle a... A to byla taková nějaká nádherná kultura z mého hlediska, která... Zkrátka člověk vyšel jako z kostela a byl malinko jako by povznesej, třeba jako když dete z kina a to kino ve vás něco jako zanechá a dete ven a máte dobrou náladu a ste ráda, že ste člověk.“

Otázka:

Myslíte si, že je to, že lidé za farářem nejdou, způsobeno tím, že pan farář není místní?

Odpověď:

„No to určitě. Zasej bych se moh' vrátit do minulosti a zasej bysme přešli k současnosti, že jo. A na jiným příkladě vám to řeknu. Třeba města, kde dřív bydlela šlechta jako, Letohrad nebo Valtice, tam na vás dejchne jako ta historie, ty budovy sou tam krásný a... Naproti tomu Ústí nebo Třebová, který byly založený jako trhový města, a ani tadle tradice už se tam neudrzuje, aby se tam každej tejdén konaly trhy. Ty trhy byly vlastně proto, že ty lidi tady z těch okolních vesnic se tam sjížděli a vezli ty svý výrobky nebo plodiny, aby je tady s tema měšťákama vyměnili nebo prodali. No a tak tady v tom Ústí člověku přide, že tady prostě něco chybí, a stejně to máte i s tím farářem.“

Otázka:

Ještě abychom se vrátili k hospodě. Vidíte nějaký vliv místních pohostinství na kulturní a komunitní život?

Odpověď:

„Tak já hospodu, jak už sem řek', nenavštěvuju, ale jediný, co to, tak to sou ty spolky, že tam dělaj' ty plesy, a to je stejně jen proto, aby se tam pak mohli vožrat, že jo. Já v tom žádnou kulturu teda moc nevidím, no.“

Otázka:

Tady v posledních letech proběhla změna ve vedení obce – nejdříve pan Boštík, ten brzy odstoupil, a pak paní Hodovalová. Vidíte nějakou změnu v kulturním životě se změnou vedení obce?

Odpověď:

„No tak tady bysme asi někomu ublížili. Já si myslím, že starosta Kacálek, to byl nejlepší starosta vlastně od dob vzniku tehle funkce vůbec. Hodně se zasadil o rozvoj obce a zaměřoval se hlavně na to nejdůležitější. To je jako vy, kdybyste měla dítě, a neměla moc peněz, tak se taky budete snažit mu zajistit to nejdůležitější. Současná starostka ta se hodně snaží přinést nějakou tu kulturu, ale jestli to má budoucnost... No nevím.“

To byl krásný exkurz do historie. Já vám velice děkuji za rozhovor. Bylo to opravdu velice příjemné.

Příloha č. 3: Fotografie – Libchavy

Obr. č. 2.2.: Panská tvrz z roku 1628, nejstarší budova obce Libchavy

Foto: Autorka, 2011

Obr. č. 2.3.: Immaculata z roku 1744 u kostela sv. Mikuláše

Foto: Autorka, 2011

Obr. č. 2.4.: Barokní socha Svatého Josefa z roku 1757 před kostelem sv. Mikuláše

Foto: Autorka, 2011

Obr. č. 2.5.: Krucifix u kostela sv. Mikuláše

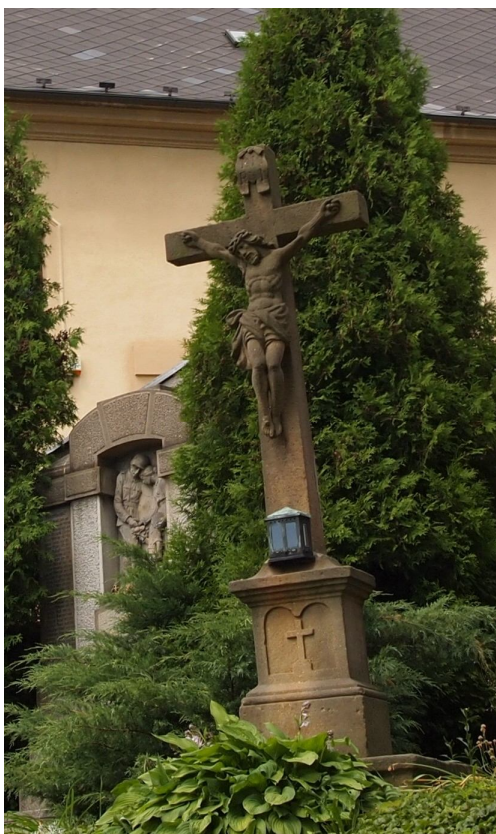

Foto: Autorka 2011

Obr. č. 6.1.: Pohled na Libchavy od panské tvrze

Foto: Autorka, 2011

Obr. č. 6.2.: Libchavský rybník

Foto: Autorka, 2011

Obr. č. 6.3.: Stará budova Základní školy Libchavy

Foto: Autorka, 2011

Obr. č. 6.4.: Vchod do nové budovy Základní školy Libchavy

Foto: Autorka, 2011

Obr. č. 6.5.: Kostel sv. Mikuláše v Libchavách

Foto: Autorka, 2011

Obr. č. 6.6.: Kostel sv. Mikuláše se hřbitovní zdí

Foto: Autorka, 2011

Obr. č. 6.7.: Penzion Hůrka, Libchavy

Foto: Autorka 2011

Obr. č.: 6.8.: Hospoda U Džbánu, Libchavy

Foto: Autorka, 2011